

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda)

9. veebruar 2022*

Lepinguväline vastutus – Majandus- ja rahapoliitika – Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine – Võlakirjade vahetusleping ainult eurosüsteemi keskpankade kasuks – Erasektori osalus – Ühise tegutsemise klausel – Erasektori võlausaldajad – Avaliku sektori võlausaldajad – Süüks arvamine – Eraõiguslikele isikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine – ELTL artikli 63 lõige 1 – ELTL artiklid 120–127 ja artikli 352 lõige 1 – Omandiõigus – Võrdne kohtlemine

Kohtuasjas T-868/16,

QI ja teised hagejad, kelle nimed on esitatud lisas¹, esindaja: advokaat S. Pappas,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: J.-P. Keppenne, L. Flynn ja T. Maxian Rusche,

ja

Euroopa Keskpank (EKP), esindajad: K. Laurinavičius ja M. Szablewska, keda abistas advokaat H.-G. Kamann,

kostjad,

keda toetavad

Euroopa Ülemkogu

ja

Euroopa Liidu Nõukogu,

esindajad: K. Michoel, E. Chatziioakeimidou ja J. Bauerschmidt,

menetlusse astujad,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

¹ Teiste hagejate loetelu on lisatud üksnes menetluse pooltele kätte toimetatud versioonile.

mille ese on ELTL artikli 268 alusel esitatud nõue hüvitada kahju, mis hagejatele väidetavalt tekkis riigivõlakirjade kohustusliku vahetamise rakendamise tõttu 2012. aastal Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimise raames seoses erasektori investorite osalusega, mis eeldas ühise tegutsemise klauslite kohaldamist, muu hulgas Euroopa Ülemkogu, nõukogu, komisjoni ja EKP toimingute ning aktide tõttu,

ÜLDKOHUS (kolmas koda),

koosseisus: president S. Frimodt Nielsen, kohtunikud V. Kreuschitz (ettekandja) ja N. Póltorak,

kohtusekretär: ametnik F. Oller,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 12. septembri 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse²

Vaidluse taust

- 1 Kreeka Vabariik teatas 21. oktoobril 2009 Euroopa Liidu Statistikaametile (Eurostat) valitsemissektori eelarvepuudujäägist, mis oli ümber hinnatud suuremaks: 12,5% sisemajanduse koguproduktist (SKP), mitte 3,7% SKPst, millest oli teatatud 2009. aasta kevadel. Kreeka Vabariigi majandusandmete selline ümbervaatamine tekitas kahtlusi tema maksevõime osas ja tõi seetõttu kaasa Kreeka võlainstrumentide intressimäära tõusu 2010. aasta esimestel kuudel.
- 2 Arvestades asjaolu, et Kreeka valitsemissektori võlakriis ähvardas tuua kaasa tagajärgi teistes euroalasse kuuluvates liikmesriikides ja seadis ohtu kogu selle ala stabiilsuse, otsustasid euroala riigipead või valitsusjuhid Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2010. aasta tippkohtumisel luua – Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) osalusega – Kreeka Vabariigile finantsabi osutamise valitsustevahelise mehhanismi, mis seisnes ühendatud kahepoolsete krediitide andmises tavaintressiga.
- 3 2010. aasta aprilli lõpus alandas üks reitinguagentuur Kreeka võlakirjade reitingu tasemelt BBB–tasemele BB+: tegemist on reitinguga, mis viitab väga riskantsele võlale. Nii hoiatas reitinguagentuur Standard & Poor's (S&P) 27. aprillil 2010 Kreeka võlainstrumentide omanikke, et kui peaks toimuma Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine või tekkima olukord, kus Kreeka riik ei suuda oma rahalisi kohustusi täita, on nende võimalus oma raha tagasi saada keskmiselt vaid 30–50%.
- 4 Kreeka Vabariik taotles 23. aprillil 2010, et käivitataks eespool punktis 2 nimetatud valitsustevaheline abimehhanism. Euroala liikmesriigid nõustusid 2. mail 2010 andma kõnesoleva abimehhanismi alusel Kreeka Vabariigile 80 miljardit eurot osana koos IMFiga antavast 110 miljardi euro suurusest rahastamispaketist.

² Esitatud on üksnes kohtuotsuse need punktid, mille avaldamist peab Üldkohus otstarbekaks.

- 5 9. mail 2010 otsustati nõukogus (majandus- ja rahandusküsimused, ECOFIN) rea meetmete võtmine, mille hulgas olid ühelt poolt ELTL artikli 122 lõike 2 alusel nõukogu 11. mai 2010. aasta määruse (EL) nr 407/2010, millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (ELT 2010, L 118, lk 1), vastuvõtmine ja teiselt poolt Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF) asutamine. EFSF asutati 7. juunil 2010 ning euroala liikmesriigid ja EFSF allkirjastasid raamlepingu, pannes paika tingimused, millal EFSF annab stabiilsustoetust.
- 6 EKP teatas 10. mai 2010. aasta pressiteates riigi võlakirjade ostukava rakendamisest võlakirjade järelturul (edaspidi „võlakirjade ostukava“).
- 7 EKP võttis 14. mail 2010 vastu otsuse 2010/281/EL väärtpaberituruprogrammi loomise kohta (EKP/2010/5) (ELT 2010, L 124, lk 8), tuginedes ELTL artikli 127 lõike 2 esimesele taandele ning protokoll nr 4 Euroopa Keskpangade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta (ELT 2010, C 83, lk 230; edaspidi „EKPSi põhikirja“) artikli 18 lõikele 1. EKPSi põhikirja artikli 1 kohaselt moodustavad Euroopa Keskpang (EKP) ja riikide keskpangad Euroopa Keskpangade Süsteemi (EKPS). EKP ja nende liikmesriikide keskpangad, mille rahaühik on euro, moodustavad eurosüsteemi.
- 8 Otsuse 2010/281 põhjendustes 2, 3 ja 5 on märgitud:
- „(2) 9. mail 2010 nõukogu otsustas ja kuulutas avalikult välja, et tuleks luua ajutine väärtpaberituruprogramm (edaspidi „programm“), arvestades finantsturgudel hetkel valitsevat erakorralist olukorda, mis väljendub tõsistes pingetes teatud turusegmentides, mis häirivad rahapoliitika edastamismehhanismi ja seeläbi ka keskmise pikkusega perspektiivis hinnastabiilsusele orienteeritud rahapoliitika tõhusat läbiviimist. Programmi kohaselt võivad euroala [liikmesriikide keskpangad] – vastavalt protsentuaalsetele osadele Euroopa Keskpanga kapitali märkimise aluses – ja EKP – vahetus kontaktis osapooltega – otseselt sekkuda euroala avaliku ja erasektori võlaväärtpaberite turu toimimisse.
- (3) Programm on eurosüsteemi ühtse rahapoliitika osa ja seda kohaldatakse ajutiselt. Programmi eesmärk on käsitleda väärtpaberituru toimimishäireid ja taastada kohane rahapoliitika edastamismehhanism.
- [...]
- (5) Eurosüsteemi ühtse rahapoliitika osana tuleb kõlblike turustatavate võlainstrumentide otsest ostu eurosüsteemi keskpangade poolt teostada ühtselt ning käesolevas otsuses sätestatud tingimustel“.
- 9 Otsuse 2010/281 artikli 1 kohaselt võivad „eurosüsteemi keskpangad osta [...] järelturul – kõlblikke turustatavaid võlainstrumente, mille on välja lasknud euro kasutusele võtnud liikmesriikide keskvalitsused või avalik-õiguslikud üksused“. Artiklis 2 on nähtud ette võlainstrumentide kõlblikkuse kriteeriumid, nimelt, et need „on eurodes väeringustatud“ ja need on välja lasknud nimetatud keskvalitsused või avalik-õiguslikud üksused.
- 10 Otsusega 2010/281 kehtestatud võlakirjade ostukava raames omandasid EKP ja euroala riikide keskpangad ajavahemikus 2010. aasta maist 2011. aasta märtsini ning 2011. aasta augustist 2012. aasta veebruarini riigivõlakirju, sealhulgas Kreeka Vabariigi võlakirju. Kreeka rahandusministeeriumi 15. veebruari 2012. aasta otsusest nr 2/13203/0023A (FEK B' 574), 20. veebruari 2012. aasta otsusest nr 2/14328/0023A (FEK B' 705) ning 21. veebruari 2012. aasta

otsusest nr 2/14949/0023A (FEK B' 413) ilmneb, et selle aja seisuga kuulus EKP-le, euroala riikide keskpankadele ja Euroopa Investeerimispingale (EIP) Kreeka võlakirju kogunimiväärtuses vastavalt 42 732 860 000 eurot, 13 519 799 177,59 eurot ja 315 350 000 eurot. Euroopa Liidule, keda esindas Euroopa Komisjon, kuulus samuti Kreeka riigi võlakirju kogunimiväärtuses 106 700 000 eurot, millest üht osa, nimelt võlakirju nimiväärtuses 55 700 000 eurot, haldas liidu nimel ja arvel EIP. Seega omasid need institutsionaalsed võlausaldajad Kreeka võlakirju koguväärtuses 56 674 709 177,59 eurot.

- 11 2011. aasta maist alates alustasid Kreeka Vabariik, euroala liikmesriigid ja Kreeka riigi mitu võlausaldajat arutelusid uue finantsabi programmi loomiseks, mille üldeesmärk oli võimaldada Kreeka Vabariigil taastada kestlik finantsolukord. Üks neis aruteludes kavandatavaist aspektidest oli Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine nii, et ka erasektoris kuuluvad Kreeka Vabariigi võlausaldajad aitaksid kaasa selle võlakoorma vähendamisele, vältimaks olukorda, et Kreeka Vabariik ei suuda oma kohustusi täita. Ent algul puudutasid need arutelud muu hulgas erasektori võlausaldajate käes olevate Kreeka riigi võlakirjade tähtaegade võimalikku vabatahtlikku pikendamist.
- 12 Saksamaa rahandusminister saatis 6. juunil 2011 EKP-le, IMFile ja teistele euroala liikmesriikide rahandusministritele kirja, milles ta soovitas võlakirjade vahetamist, mis läbi pikendataks erasektori võlausaldajate käes olevate Kreeka võlakirjade tähtaegu seitsme aasta võrra.
- 13 20. juunil 2011 võttis eurorühm Kreeka Vabariigi finantsolukorda käsitleva koosoleku tulemusena vastu avalduse, mille kohaselt muu hulgas:

„Keerulist finantsolukorda arvestades on vähetõenäoline, et [Kreeka Vabariik] taastab 2012. aasta alguseks juurdepääsu eraturule. Ministrid leppisid kokku, et vajalikku täiendavat rahastamist hangitakse nii erasektori kui ka avaliku sektori allikatest, ning tervitavad püüdlust saavutada erasektori vabatahtlik osalemine seeläbi, et [Kreeka Vabariigi] olemasoleva võla lõppema hakkav tasumise tähtaeg pikeneb (*roll-overs*) mitteametlikult ja vabatahtlikkuse alusel, et vähendada oluliselt rahastamist, mida on programmi raames aastast aastasse tarvis, vältides samas osalist kohustuste täitmata jätmist.“

- 14 Euroopa Ülemkogu käsitles oma 23. ja 24. juuni 2011. aasta kohtumisel Kreeka Vabariigi finantsolukorda ja sedastas selle kohta muu hulgas järgmist:

„14. Euroopa Ülemkogu kutsus [Kreeka] riigiasutusi üles jätkama otsusekindlalt vajalikke kohandusi, et viia [Kreeka] riik jätkusuutliku arengu teele. Terviklik reformipakett, milles lepiti kokku komisjoniga ning koostöös Euroopa Keskpanga ja IMFiga, ning eelarvestrateegiat ja erastamist käsitlevate oluliste seaduste vastuvõtmine Kreeka parlamendis tuleb eelolevate päevade jooksul kiiresti lõpule viia. Pärast Kreeka valitsuse taotlust, mille tegi teatavaks Kreeka peaminister, saab selle alusel kehtestada põhinäitajad uue programmi jaoks, mida praeguse tava kohaselt toetavad ühiselt Kreeka euroala partnerid ja IMF ning mis võimaldab samas maksta juulis [2011] välja järgmise laenuosa, et rahuldada õigeaegselt Kreeka finantsvajadusi.“

15. Euroala riigipead ja valitsusjuhid lepid kokku, et vajalik täiendav rahastamine toimub nii ametlikest kui ka eraallikatest. Nad kiidavad heaks eurorühma 20. juunil [2011] valitud lähenemisviisi erasektori vabatahtliku kaasamise kohta, mis toimub lunastustähtajal Kreeka [valitsemissektori] olemasoleva võla mitteametliku ja vabatahtliku pikendamise [(*roll-overs*)] vormis, et märkimisväärselt vähendada iga-aastast vajaminevat rahastamist programmi raames, vältides samal ajal seda, et Kreeka jätab võlausaldajate ees kohustused valikuliselt täitmata.“

15 Prantsuse pangandusliit, mis esindab Prantsusmaal äritegevusega tegelevaid panku, kirjutas 24. juunil 2011 Prantsuse Vabariigi majandus-, rahandus- ja tööstusministrile, et teha muu hulgas ettepanek pikendada eraõiguslike võlausaldajate käes olevate lunastamata Kreeka võlakirjade tähtaega 30 aastani eelkõige tingimusel, et EKP on valmis sel ajavahemikul Kreeka võlakirju mitte müüma.

16 Rahvusvaheline Finantsinstituut (IFI) teatas oma 1. juuli 2011. aasta pressiteates muu hulgas järgmist:

„Rahvusvahelise Finantsinstituudi haldusnõukogu sihiks on teha koostööd oma liikmete ja teiste finantsasutuste, avaliku sektori asutuste ning Kreeka ametiasutustega nii selleks, et pakkuda [Kreeka Vabariigile] olulist tuge rahavoogude osas, kui ka selleks, et luua alused jätkusuutlikumale võlapositsioonile.

Eraõiguslik finantskogukond on valmis tegema vabatahtliku, koostööl põhineva, läbipaistva ja ulatusliku pingutuse, et toetada Kreeka Vabariiki, arvestades ainulaadseid ja erakorralisi asjaolusid [...].

Erainvestorite panus täiendab ametlikku rahalist toetust ja likviidsustoetust ning see on piiratud väheste valikuvariantidega.“

17 IFI esitas 21. juulil 2011 ettepaneku võlakirjade vahetuse ja tähtaegade pikendamise kava kohta. Kava nägi ette olemasolevate Kreeka võlakirjade vahetamist nelja erineva instrumendi vastu koos Kreeka avaliku sektori poolt kindlaksmääratava Kreeka valitsemissektori võla tagasiostumehhanismiga, mis hõlmab esiteks nimiväärtuses emiteeritud väärtpaberite vahetamist 30aastaste instrumentide vastu; teiseks nimiväärtuses emiteeritud väärtpaberite pakkumist nii, et võlakirjad, mille lunastustähtaeg on kätte jõudnud, pikenevad (*rolling-over*) 30aastasteks instrumentideks; kolmandaks diskontovõlakirjade vahetamist 30aastaste instrumentide vastu ning neljandaks diskontovõlakirjade vahetamist 15aastaste instrumentide vastu.

18 Euroola riigipead või valitsusjuhid ja Euroopa Liidu institutsioonide juhid kogunesid 21. juulil 2011 arutama meetmeid, mida võtta euroalal tekkinud raskuste ületamiseks.

19 Nende 21. juuli 2011. aasta ühisavalduses on muu hulgas märgitud järgmist:

„1. Tervitame [Kreeka] valitsuse võetud meetmeid riigi rahanduse stabiliseerimiseks ja majanduse reformimiseks ning [Kreeka] parlamendi poolt hiljuti vastu võetud uut meetmete paketti, sealhulgas erastamismeetmeid. Need on pretsedenditud, kuid vajalikud jõupingutused Kreeka majanduse tagasi toomiseks jätkusuutliku majanduskasvu teele. Oleme teadlikud jõupingutustest, mida kohandamise meetmed endaga Kreeka kodanikele kaasa toovad, ning oleme veendunud, et need ohvrid on majanduse elavdamiseks möödapääsmatud ning aitavad kaasa riigi tulevasele stabiilsusele ja heaolule.

2. Lepime kokku toetada uut [Kreeka Vabariigile] suunatud programmi ning katta koos IMFi ja erasektori vabatahtliku panusega täielikult rahastamisvajaduse. Ametlik rahastamissumma kokku on hinnanguliselt 109 miljardit eurot. Selle programmi abil kavandatakse eelkõige madalamate intressimäärade ja pikemate tagasiostutähtaegade kaudu otsustavalt parandada [Kreeka Vabariigi] võla jätkusuutlikkust ning refinantseerimisprofiili. Me kutsume IMFi üles jätkuvalt panustama uue [Kreeka Vabariigi] programmi rahastamisse. Kasutame [EFSFi]

rahastamisvahendina niipea kui võimalik järgmise väljamakse puhul. Jälgime väga tähelepanelikult programmi ranget elluviimist regulaarse hinnangu alusel, mille [Euroopa K]omisjon koostab koostöös EKP ja IMFiga.

[...]

5. Finantssektor on näidanud üles valmisolekut toetada [Kreeka Vabariiki] vabatahtlikkuse alusel erinevate valikuvõimaluste kaudu, millega tugevdatakse veelgi üldist jätkusuutlikkust. Erasektori netopanus on hinnanguliselt 37 miljardit eurot [...]. Krediidikvaliteeti parandatakse tagatiste kvaliteedi tugevdamiseks, selleks et võimaldada nende jätkuvat kasutamist Kreeka pankade juurdepääsu tagamiseks eurosüsteemi likviidsusoperatsioonidele. Tagame vajaduse korral vajalikud vahendid Kreeka pankade rekapiitalseerimiseks.“ [siin ja edaspidi on 21. juuli 2011. aasta ühisavaldust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes]

20 Erasektori osaluse kohta on 21. juuli 2011. aasta ühisavalduse punktis 6 märgitud järgmist:

„Seoses meie üldise lähenemisega erasektori osalemisele euroalal soovime osutada sellele, et [Kreeka Vabariigi] puhul on vaja erakorralist ja ainulaadset lahendust.“

21 IMF avaldas 21. oktoobril 2011 Kreeka valitsemissektori võla jätkusuutlikkuse analüüsi, märkides muu hulgas järgmist:

„Erasektori osaluse [*private sector involvement*] suurendamine, mis ongi juba kavas, mängib ka kesksel rollil selles, et viia [Kreeka Vabariigi] võlakoormus jätkusuutlikule tasemele [...]. Selleks, et hinnata võlakursi paranemise võimalikku ulatust ja selle võimalikku mõju avaliku sektori rahastamisele, võib võtta arvesse näidisstsenaariume, milles on kasutatud diskontovõlakirju, mille eelduslik tootlus on kuus protsenti ja tagatis puudub. Tulemused näitavad, et kohaldades 50[protsendilist] diskonteerimist, saab võla viia tasemele, kus see on vaid veidi suurem kui 120[%] SKPst 2020. aasta [lõpuks]. Arvestades, et turulepääs toimub alati hilinemisega, jääb vajalikuks täiendav ulatuslik avaliku sektori poolne rahastamine, mis on hinnanguliselt ligikaudu 114 miljardit eurot (kasutatud turule pääsemise hüpoteeside alusel). Võla veelgi suuremaks vähendamiseks on hädavajalik suurendada erasektori panust (näiteks selleks, et vähendada võlga 2020. aastaks nii, et see oleks alla 110[%] SKPst, tuleks nimiväärtust vähendada vähemalt 60[%] võrra ja/või avaliku sektori rahastamisega peaks kaasnema soodsamad tingimused). Sellisel juhul võiks täiendava avaliku sektori rahastamise nõuet vähendada 109 miljardi euroni [...].“

22 Euroala riigipead või valitsusjuhid avaldasid 26. oktoobri 2011. aasta tippkohtumisel muu hulgas järgmist:

„12. Erasektori osalusel on ülimalt oluline roll [Kreeka Vabariigi] võla jätkusuutlikkuse tagamisel. Seetõttu tervitame praegu [Kreeka Vabariigi] ja erainvestorite vahelist arutelu, et leida suuremat erasektori osalust hõlmav lahendus. Erasektori osalus peaks koos Kreeka majanduse ambitsioonika reformikavaga tagama Kreeka võla suhte vähenemise, nii et 2020. aastaks saavutatakse eesmärk 120% SKPst. Selleks kutsume [Kreeka Vabariiki], erasektori investoreid ja kõiki asjaomaseid osapooli üles töötama välja vabatahtliku võlakirjade vahetuskava, mille kohaselt nominaalne diskontomäär on 50% erasektori investorite halduses oleva Kreeka võla nimiväärtusest. Euroala liikmesriigid panustavad erasektori osaluse paketti kuni 30 miljardit eurot. Selle alusel on avalik sektor valmis tagama 2014. aastaks kavale täiendava rahastamise kuni

100 miljardit eurot, sealhulgas Kreeka pankade nõutava rekapiitaliseerimise. Uus kava tuleks kokku leppida 2011. aasta lõpuks ning võlakirjade vahetamine tuleks viia ellu 2012. aasta alguses. Me kutsume IMFi üles jätkuvalt panustama uue Kreeka kava rahastamisse.“

- 23 Kreeka rahandusministeeriumi 17. novembri 2011. aasta pressiteate kohaselt alustas ministeerium läbirääkimisi Kreeka võlakirjade omanikega, et valmistada ette nende võlakirjade vabatahtlik vahetustehing väärtuskärpega (*haircut*) 50% erasektori investorite halduses oleva Kreeka võla nimiväärtusest, nagu oli ette nähtud 26. oktoobri 2011. aasta avalduse punktis 12.
- 24 2. veebruaril 2012 esitas Kreeka Vabariik ELTL artikli 127 lõike 4 alusel koostoimes ELTL artikli 282 lõikega 5 Euroopa Keskpangale (EKP) arvamuse taotluse seoses Kreeka seaduse nr 4050/2012 eelnõuga, millega kehtestatakse normid muudatuste kohta tingimustes, mida kohaldatakse Kreeka Vabariigi poolt emiteeritud või tagatud turukõlblikele võlainstrumentidele kokkuleppel nende instrumentide omanikega Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimiseks, mis põhines muu hulgas „ühise tegutsemise klauslitel“ („ÜTKd“).
- 25 EKP ja euroala riikide keskpangad ühelt poolt ning Kreeka Vabariik teiselt poolt sõlmisid 15. veebruaril 2012 vahetuslepingu, mille ese on EKP ja riikide keskpankade hoitavate Kreeka võlakirjade vahetamine uute Kreeka võlakirjade vastu, mis on sama nimiväärtuse, intressimäära, intressi maksekuupäevade ja tagasiostukuupäevadega nagu vahetusse minevatel võlakirjadel, kuid kannavad teistsuguseid seerianumbreid (ISIN koodid) ja kuupäevi (edaspidi „15. veebruari 2012. aasta vahetusleping“).
- 26 17. veebruaril 2012 esitas EKP arvamuse CON/2012/12 Kreeka Vabariigi poolt emiteeritud või tagatud väärtpaberite tingimuste kohta. Nimetatud arvamusest nähtub muu hulgas, et esiteks „on oluline, et liikmesriikidel säiliks igal ajal suutlikkus võetud kohustusi täita, sealhulgas oma finantsstabiilsuse tagamiseks“, teiseks „on Kreeka Vabariigi juhtum erakorraline ja ainulaadne“ (punkt 2.1), kolmandaks on seaduseelnõu eesmärk hoogustada erasektori osavõttu, täpsemalt näha ette menetlus, mis kooskõlas ÜTKdega hõlbustab läbirääkimisi Kreeka võlakirjade omanikega ja nendelt nõustumuse saamist Kreeka Vabariigi pakkumusele võlakirjad vahetada, ning seega Kreeka valitsemissektori võla võimalik restruktureerimine (punkt 2.2), neljandaks „on EKP-l heameel selle üle, et vahetustingimused lepatakse kokku Kreeka Vabariigi ja võlakirjaomanikke esindavate institutsioonide läbirääkimiste tulemusena“ (punkt 2.3), viiendaks „on ÜTKde kasutamine menetlusena võlakirjade vahetamise korrahaseks läbiviimiseks igati kooskõlas üldise praktikaga“ (punkt 2.4) ja kuuendaks „võtab Kreeka Vabariigi valitsus endale ainuisikuliselt vastutuse võtta vajalikud meetmed tagamaks lõpuks oma võla jätkusuutlikkus“ (punkt 2.6). [siin ja edaspidi on vaidlusalust arvamust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes]
- 27 21. veebruari 2012. aasta pressiteates avaldas Kreeka rahandusministeerium pärast nende läbirääkimiste lõppemist ühelt poolt Kreeka võlakirjade kavandatava vabatahtliku vahetustehingu (mida nimetati erainvestorite osaluseks, *Private Sector Involvement*, edaspidi „PSI“) peamised tunnusjooned ja teiselt poolt teatas, et töötatakse välja ning võetakse vastu vastav seadus. Tehing pidi hõlmama nõusoleku taotlemist ja teatavate Kreeka võlakirjade eraõiguslikust isikust omanikele tehtavat ettepanekut vahetada neile kuuluvad Kreeka võlakirjad uute võlakirjade vastu, mille nimiväärtus on 31,5% konverteeritava võla väärtusest, ning EFSEi emiteeritud väärtpaberite vastu, mis kehtivad 24 kuud ja mille nimiväärtus on 15% konverteeritava võla väärtusest, kusjuures need erinevad väärtpaberid tuleb Kreeka Vabariigil välja anda lepingu täitmise lõppfaasis. Lisaks pidi iga selles tehingus osalev erainvestor saama Kreeka Vabariigi SKPga seotud eraldatava väärtpaberitagatise, mille tinglik väärtus on võrdne uute võlakirjade tingliku väärtusega.

28 Eurorühma sama päeva avalduses on muu hulgas märgitud järgmist:

„Eurorühm võtab teadmiseks, et Kreeka ametiasutused ja erasektor on jõudnud kõiki erasektori väärtpaberiomaniikke puudutava PSI raames kokkuleppele vahetuspakkumise üldtingimustes. Kokkulepe tagab 53,5% suuruse väärtuskärpe. Eurorühma hinnangul on see kokkulepe sobivaks aluseks, et esitada vahetuspakkumine Kreeka riigivõlakirjade omanikele (PSI). PSI läbiviimise õnnestumine on vajalik eeltingimus programmile, mis on mõeldud järgnema praegusele programmile. Eurorühm loodab erasektori võlausaldajate suurt osalust võla konverteerimises, mis aitaks olulisel määral kaasa [Kreeka Vabariigi] võla jätkusuutlikkuse kindlustamisele.

[...]

Eurorühm võtab teadmiseks, et avalikes huvides on Kreeka valitsuse [võlakirjade] hoidjaks eurosüsteem [...]. Eurorühm võtab teadmiseks, et eurosüsteemi valduses olevatelt Kreeka valitsuse võlakirjadelt saadav tulu läheb EKP ja [riikide keskpankade] kasumi hulka. EKP kasum kantakse üle [riikide keskpankadele] vastavalt EKP kasumi jaotamist käsitlevatele põhikirja sätetele. [Riikide keskpankade] kasum kantakse üle euroala liikmesriikidele vastavalt [nende pankade] kasumi jaotamist käsitlevatele põhikirja sätetele.

[...]

Era- ja avaliku sektori vastavad panused peavad tagama, et [Kreeka Vabariigi] valitsemissektori võla suhe SKPsse väheneb pidevalt ja jõuaks 2020. aastaks 120,5%-ni SKPst. Selle põhjal ja kui programmi raames määratletud poliitilised tingimused on pidevalt täidetud, kinnitab eurorühm, et euroala liikmesriigid on – EFSFi kaudu ja lootusega, et IMF annab märkimisväärse panuse – kuni 2014. aastani valmis välja pakkuma kuni 130 miljardi euro suuruse täiendava ametliku programmi.

On kokku lepitud, et väljaminev rahavoog PSI tehingu tarbeks ja lõppotsus kiita heaks tagatised [uue] programmi jaoks sõltuvad PSI tehingu edukast täideviimisest ning eurorühma kinnitusest – mis põhineb troika hinnangul –, et [Kreeka Vabariik] on varem kokkulepitud meetmed õiguslikult jõustanud. Avalik sektor teeb Kreeka [uue] programmi raames antava rahalise abi täpse summa teatavaks märtsi alguses, kui PSI tulemused on teada ja eelnevad meetmed on ellu rakendatud.

Kordame, et oleme valmis pakkuma [Kreeka Vabariigile] programmi kestuse jooksul ja pärast seda kohast toetust kuni ajani, mil tal on taas ligipääs turgudele, ning tingimusel, et ta järgib täielikult kohandamisprogrammi nõudeid ja eesmäärke.“

29 23. veebruaril 2012 võttis Kreeka parlament vastu seaduse nr 4050/2012 Kreeka riigi emiteeritud või tagatud võlakirjade muutmise kohta võlakirjaomanike nõusolekul ja ÜTKde mehhanismi rakendamise kohta (nómos 4050/2012, Kanónes tropopoiíseos titlon, ekdóseos í engyíseos tou Ellinikoú Dimósiou me symfonía ton Omologioúchon; FEK A' 36). ÜTKde mehhanismi alusel pidid välja pakutud muudatused muutuma õiguslikult siduvaks kõigile selliste võlakirjade omanikele, mille suhtes kehtib Kreeka õigus ja mis olid emiteeritud enne 31. detsembrit 2011, nagu need on identifitseeritud ministrite nõukogu otsuses, millega kiideti heaks PSI kutsed, kui muudatused on vastu võetud ühiselt ja seeriatega järgi vahet tegemata võlakirjaomanike kvoorumi poolt, mis esindab vähemalt kahte kolmandikku nende ÜTKdes osalevate võlakirjade nimiväärtusest. Nimetatud seaduse preambulis on muu hulgas märgitud, et „EKP ja teised

eurosüsteemi liikmed on sõlminud erikokkuleppeid [Kreeka Vabariigiga], et vältida kahju oma ülesannetele ja institutsioonilisele rollile ning EKP rollile rahapoliitika väljatöötamise valdkonnas, nagu need tulenevad aluslepingust“.

- 30 24. veebruari 2012. aasta pressiteates täpsustas Kreeka rahandusministeerium erainvestoreid puudutavate võlakirjade – nimiväärtuses ligikaudu 206 miljardit eurot – vabatahtliku vahetustehingu tingimusi, viidates seadusele nr 4050/2012.
- 31 Võlakirjade vabatahtliku vahetustehingu pakkumine lõpetati 8. märtsil 2012.
- 32 9. märtsi 2012. aasta pressiteates märkis Kreeka rahandusministeerium, et põhimõtteliselt on seaduses nr 4050/2012 sätestatud tingimused täidetud, ja ta avaldas suurusjärgud, mille ulatuses eraõiguslikud võlausaldajad olid vahetustehinguga nõustunud.
- 33 Selle kohta oli märgitud järgmist:

„Isikud, kellele kuulub Kreeka Vabariigi poolt emiteeritud või tagatud võlakirju väärtuses umbes 172 miljardit eurot, esitasid oma võlakirjad vahetamiseks või nõustusid muudatustega, mis pakuti välja vastuseks ettepanekutele ja nõusolekutaotlustele, mille Kreeka Vabariik tegi 24. veebruaril 2012.

Umbes 177 miljardi euro väärtuses Kreeka õigusega reguleeritavate ja Kreeka Vabariigi emiteeritud võlakirjade osas, mis olid ettepanekute esemeks, esitasid võlakirjade omanikud Kreeka Vabariigile vahetus- ja kokkuleppepakkumusi nimiväärtuses umbes 152 miljardit eurot, mis moodustas 85,8% nende võlakirjade veel lunastamata nimiväärtusest. Isikud, kellele kuulus 5,3% nende võlakirjade veel lunastamata nimiväärtusest, osalesid nõusoleku taotlemise protsessis, kuid keeldusid välja pakutud muudatustest. Kreeka Vabariik teatas oma avaliku sektori võlausaldajatele, et ta kavatses saadud kokkulepetega nõustuda ja muuta kõigi Kreeka õigusega reguleeritavate võlakirjade – sealhulgas seaduse nr 4050/2012 sätete kohaselt ka nende, mida ettepanekutest hoolimata vahetamiseks ei esitatud – tingimusi kohe, kui need on kinnitanud ja sertifitseerinud Kreeka Keskpang, kes on mainitud seaduse kohaselt menetluse läbiviija. Seetõttu Kreeka Vabariik oma Kreeka õigusega reguleeritavate võlakirjade puhul ettepaneku kehtivusaega ei pikenda.

[...] Kui nõustutakse kokkulepetega Kreeka õigusega reguleeritavate võlakirjade väljapakutud muudatuste kohta, on nende võlakirjade, mis kuuluvad vahetamisele, ja muude [Kreeka õigusega mitte-reguleeritavate] võlakirjade, mille suhtes tehti ettepanek ja mille kohta sai Kreeka Vabariik vahetus- ja kokkuleppepakkumusi seoses välja pakutud muudatustega, nimiväärtus kokku 197 miljardit eurot ehk 95,7% ettepanekute esemeks olevate kõigi võlakirjade nimiväärtusest.“

- 34 Hagejad QI ja teised füüsilised isikud, kelle nimed on ära toodud lisas, osalesid Kreeka võlakirjade omanikuna Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimises seadusega nr 4050/2012 rakendatavate PSI ja ÜTKde alusel, kuigi nad enda sõnul lükkasid tagasi neile kuuluvate võlakirjade vahetamise pakkumuse.

[...]

Õiguslik käsitlus

Vaidlusaluste toimingute süükspandavus liidu ja EKP lepinguvälise vastutuse tekkimiseks

Liidu ja EKP lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimused

- 45 ELTL artikli 340 teine lõik sätestab, et lepinguvälise vastutuse korral heastab liit kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide seaduste ühistele üldprintsipidele. ELTL artikli 340 kolmanda lõigu järgi heastab EKP kõik EKP või selle teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide õiguse ühistele üldprintsipidele.
- 46 Nende sätete tähenduses on liidu või EKP lepinguvälise vastutuse tekkimise eeldus see, et samal ajal on täidetud teatavad tingimused: liidu institutsioonile või EKP-le etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tegelik tekkimine ning põhjuslik seos institutsiooni või EKP käitumise ja väidetava kahju vahel (vt 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika; 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 79, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 68).
- 47 Ka ei saa liidu ja EKP lepinguvälist vastutust kohaldada ilma, et oleks täidetud kõik tingimused, millele ELTL artikli 340 teises ja kolmandas lõigus sätestatud kahju hüvitamise kohustus on allutatud (vt selle kohta 9. septembri 2008. aasta kohtuotsus FIAMM jt vs. nõukogu ja komisjon, C-120/06 P ja C-121/06 P, EU:C:2008:476, punktid 165 ja 166; 12. märtsi 2020. aasta kohtumäärus EMB Consulting jt vs. EKP, C-571/19 P, ei avaldata, EU:C:2020:208, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 48 Seevastu liikmesriigi ametiasutuste tekitatud kahju eest saavad vastutada üksnes liikmesriigi ametiasutused ja ainult riigisisised kohtud on pädevad tagama selle kahju hüvitamise. Sellest järeldeb, et selleks, et veenduda liidu kohtu pädevuses, tuleb kontrollida, kas kahju hüvitamise nõude aluseks olev väidetav õigusvastasus tuleneb tõepoolest liidu institutsiooni tegevusest, mitte riigisisese ametiasutuse tegevusest (vt 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punktid 106 ja 107 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Seega selleks, et süüks pandav toiming oleks omistatav liidule, peab see olema ELTL artikli 340 teise lõigu tähenduses „institutsiooni“ tehtud – see ei hõlma mitte ainult ELL artikli 13 lõikes 1 loetletud liidu institutsioone, vaid ka kõiki aluslepingutega või nende alusel asutatud liidu organeid ja asutusi, mille eesmärk on aidata kaasa liidu eesmärkide saavutamisele (vt 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 80 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 50 Käesolevas asjas heidavad hagejad mitmele liidu institutsioonile, organile ja asutusele, sealhulgas komisjonile, EKP-le, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, eurorühmale, eurosüsteemile ja EIP-le, ette õigusvastaseid toiminguid, mis on seotud PSIga ja ÜTKde aktiveerimisega (edaspidi „vaidlustatud meetmed“) ning avaliku sektori võlausaldajate väljajätmisega Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimisest ning mille kohta nad leiavad, et see on süüks pandav kas liidule või EKP-le.

[...]

Üldkohtu hinnang

- 71 Kõigepealt tuleb märkida, et ainuüksi asjaolu, et muu hulgas eurorühma või Euroopa Ülemkogu avaldused või EKP arvamus ei ole õiguslikult siduvad, ei ole piisav selleks, et vabastada liit või EKP kohe lepinguvälisest vastutusest ühe liidu institutsiooni või EKP käitumise eest eespool punktis 46 viidatud kohtupraktika tähenduses, kuna väljakujunenud kohtupraktika kohaselt toob igasugune kahju põhjustanud käitumine kaasa lepinguvälise vastutuse. Nimelt, kui liidu kohus ei saaks hinnata liidu institutsiooni või organi käitumise õiguspärasust, kaotaks ELTL artiklis 268 ja artikli 340 teises ning kolmandas lõigus ette nähtud menetlus oma soovitava toime (vt selle kohta 23. märtsi 2004. aasta kohtuotsus Euroopa ombudsman vs. Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, punktid 50–52, 60 ja 61, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellest tuleneb, et komisjon ja EKP ei saa tugineda kohtupraktikale, mis on varasem 23. märtsi 2004. aasta kohtuotsusest Euroopa ombudsman vs. Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174) ja milles jäeti kahju hüvitamise hagid vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata üksnes sel põhjusel, et õigusvastasus, millele tugineti, oli seotud aktiga, millel puudusid õiguslikud tagajärjed (vt 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 56 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 72 Lisaks, esimesena, mis puudutab eurorühma 20. juuni 2011. aasta ja 21. veebruari 2012. aasta avalduste laadi ning mõju, siis tuleb meenutada, et eurorühm loodi ametlikult Euroopa Ülemkogu 13. detsembri 1997. aasta resolutsiooniga majanduspoliitika kooskõlastamise kohta majandus- ja rahandusliidu kolmandas etapis ning EÜ asutamislepingu artiklite 109 ja 109b kohta (EÜT 1998, C 35, lk 1), mille kohaselt „võivad euroalas osalevate liikmesriikide ministrid mitteametlikult kohtuda, et arutada küsimusi, mis on seotud konkreetsete volitustega, mida nad ühisraha valdkonnas jagavad“, ning et „[k]omisjon ja vajadusel Euroopa Keskpank on kutsutud koosolekutel osalema“ (punkt 6). Eurorühm asutati valitsustevahelise organina, mis ei kuulu liidu institutsioonilisse raamistikku ja mille eesmärk on võimaldada euroala riikide ministritel vahetada ja koordineerida oma seisukohti küsimustes, mis puudutavad nende ühist vastutust ühisraha suhtes. Seega kujutab ta endast riigi ja liidu taseme ühenduslüli euroala riikide majanduspoliitika kooskõlastamiseks (vt selle kohta 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 84).
- 73 Nimelt ei kuulu eurorühm Euroopa Liidu Nõukogu erinevate koosseisude hulka, mis on loetletud nõukogu 1. detsembri 2009. aasta otsusega 2009/937/EL (ELT 2009, L 325, lk 35) vastu võetud nõukogu kodukorra I lisas ja mille loetelule viidatakse ELL artikli 16 lõikes 6. Järelikult ei saa eurorühma samastada nõukogu koosseisuga ega kvalifitseerida liidu organiks või asutuseks. Vastupidi, eurorühma iseloomustab mitteformaalne laad, mis on selgitatav tema loomise eesmärgiga, nimelt anda majandus- ja rahaliidule valitsustevahelise koostöö vahend, mõjutamata siiski liidu tasandil majandusküsimustes otsustusprotsessi keskmes oleva nõukogu rolli ega EKP sõltumatust. Ka asjaolu, et ELTL artikli 137 ja eurorühma käsitleva protokoll nr 14 alusel

osalevad komisjon ja EKP eurorühma koosolekutel, ei muuda ei tema valitsustevahelist laadi ega tema avaldusi, mida ei saa kvalifitseerida nende kahe liidu institutsiooni otsustusõiguse väljenduseks. Seega ei ole eurorühmal liidu õiguskorras mingit iseseisvat pädevust, kuna protokoll nr 14 artikkel 1 piirdub märkusega, et eurorühma kohtumised toimuvad vajaduse korral, arutamaks küsimusi, mis on seotud euroala riikide ministrite ühise vastutusega ühisraha suhtes, arvestades, et see vastutus on neil üksnes nende pädevuse tõttu riigisisisel tasandil (vt selle kohta 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Mallis jt vs. komisjon ja EKP, C-105/15 P–C-109/15 P, EU:C:2016:702, punktid 57 ja 61, ning 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punktid 87–89).

- 74 Sellest tuleneb, et sõltumata eurorühma 20. juuni 2011. aasta ja 21. veebruari 2012. aasta avalduste sisust ning võimalikest tagajärgedest ei saa neid omistada kas liidule või EKP-le, mistõttu Üldkohtul puudub pädevus nende õiguspärasuse üle otsustada, sealhulgas kahju hüvitamise hagi raames, et hinnata tema võimaliku lepinguvälise vastutuse olemasolu.
- 75 Teisena, euroala riigipeade või valitsusjuhtide ühisavalduse suhtes, mis on tehtud nende 26. oktoobri 2011. aasta tippkohtumisel, on varem käsitletud kaalutlused selle avalduse valitsustevahelise laadi tõttu seda enam *mutatis mutandis* kohaldatavad (vt selle kohta kohtujurist Pitruzzella ettepanek liidetud kohtuasjades nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:390, punkt 81). Seega ei saa seda avaldust kvalifitseerida liidu aktiks või liidule omistatavaks aktiks, mistõttu Üldkohtul puudub samuti pädevus analüüsida selle õiguspärasust, et hinnata tema võimaliku lepinguvälise vastutuse tekkimist.
- 76 Kolmandana on tõepoolest tõsi, et euroala riigipeade või valitsusjuhtide ja Euroopa Liidu institutsioonide 21. juuli 2011. aasta ühisavaldus väljub eespool punktides 72–75 nimetatud avalduste puhtalt valitsustevahelistest raamidest, kuna see tähendab nimetatud institutsioonide osalemist. Seega ei saa välistada, et see avaldus on vähemalt osaliselt omistatav liidule. Mis aga puudutab selle sisu, siis piirdub see avaldus sellega, et kinnitatakse nimetatud tippkohtumisel osalenute tahet „toetada“ uut Kreeka Vabariigile suunatud finantsabiprogrammi „ning katta koos IMFi ja erasektori vabatahtliku panusega täielikult [tema] rahastamisvajadus“ (punkt 2). Lisaks on punktis 5 märgitud ära eelkõige „finantssektori“ valmisolek „toetada“ Kreeka Vabariiki „vabatahtlikkuse alusel“, leides, et „erasektori netopanus [...] on 37 miljardit eurot“. Erasektori osaluse kohta on avalduse punktis 6 täpsustatud, et Kreeka Vabariigi puhul „on vaja erakorralist ja ainulaadset lahendust“. Seega ei sisalda see avaldus ühtegi viidet Kreeka võlakirjade eraõiguslike omanike võimalikule „sunnitud“ osalemisele Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimisel, mis võimaldaks tuvastada põhjusliku seose selle sisu ja hagejatele väidetavalt tekkinud kahju vahel. Seda enam ei saa talle omistada siduvat jõudu selles mõttes, et sellega kehtestati õiguslikult siduv kohustus või lausa pandi Kreeka Vabariigile kohustus vaidlustatud meetmeid rakendada. Igal juhul ei välista sellise ettekirjutuse puudumine, et Kreeka Vabariigil oleks osa oma võlausaldajate suhtes, eelkõige euroala liikmesriikide ja IMFi suhtes, olemas poliitilised või isegi juriidilised kohustused rahvusvahelise õiguse tähenduses – kohustused, mis tulenevad kahepoolsetest või mitmepoolsetest valitsustevahelisel tasandil sõlmitud kokkulepetest (vt muu hulgas 3. mai 2017. aasta kohtuotsuse Sotiropoulou jt vs. nõukogu, T-531/14, ei avaldata, EU:T:2017:297, punktides 7, 10 ja 11 viidatud kokkulepped), mille üle kontrolli tegemine ei ole Üldkohtu pädevuses ning mille õiguspärasust ei sea hagejad käesolevas kohtuasjas küsimuse alla, vaid millel võib tõepoolest olla oluline mõju sellele, kuidas Kreeka seadusandja kasutas oma kaalutusõigust, kui ta võttis vastu muu hulgas seaduse nr 4050/2012.

- 77 Seega ei saanud euroala riigipeade või valitsusjuhtide ja Euroopa Liidu institutsioonide 21. juuli 2011. aasta ühisavaldus olenemata selle omistatavusest liidule kaasa tuua liidu lepinguvälist vastutust.
- 78 Neljandana, mis puudutab Euroopa Ülemkogu 23. ja 24. juuni 2011. aasta järeldusi, siis tuleneb selle institutsiooni staatusest ELL artikli 13 lõike 1 teise lõigu teise taande tähenduses koostoimes ELL artikliga 15, et tema aktid ja tegevus on üldjuhul omistatavad liidule ning võivad seega kaasa tuua tema lepinguvälise vastutuse. See hinnang ei mõjuta siiski nende aktide laadi, mille Euroopa Ülemkogu võtab vastu eelkõige ELL artikli 15 lõike 4 alusel ja mille kohta hagejad leiavad, et need on oma laadilt „otsused“. Komisjon, EKP, Euroopa Ülemkogu ja nõukogu märgivad aga selle kohta õigesti, et nende järelduste sisust ei nähtu, et need oleksid oma laadilt otsused või isegi õiguslikult siduvad selles mõttes, et need oleksid tekitanud Kreeka Vabariigile kohustuse rakendada vaidlustatud meetmeid. Ühelt poolt piirdub Euroopa Ülemkogu punktis 14 sellega, et ta – Kreeka Vabariigile antava uue finantsabiprogrammi põhielementidena – kutsus „Kreeka riigiasutusi üles jätkama otsusekindlalt vajalikke kohandusi, et viia [Kreeka] riik jätkusuutliku arengu teele“, ning eelkõige kutsus Kreeka parlamenti üles võtma vastu „eelarvestrateegiat ja erastamist käsitlevaid olulisi seadusi“ – ja seega mitte seaduse nr 4050/2012 esemeks olevat PSI-d reguleerivaid seadusi. Teiselt poolt väljendab Euroopa Ülemkogu lihtsalt punktis 15, et jagab eurorühma 20. juuni 2011. aasta avalduses esitatud seisukohta eelkõige seoses PSI vabatahtliku vormiga, mis on veelgi erinev vaidlustatud PSI omast. Seetõttu, arvestades eespool punktis 71 esile toodut, ei võimalda üksnes need kaalutlused siiski Euroopa Ülemkogu 23. ja 24. juuni 2011. aasta järeldusi kohe välja jätta kontrolli alt, mida Üldkohus teeb ETL artikli 268 alusel koostoimes artikli 340 teise lõiguga.
- 79 Viiendana, mis puudutab liidu võimalikku vastutust komisjonile ELL artikli 17 lõikest 1 tuleneva järelevalvekohustuse rikkumise eest, siis tuleb meenutada, et õigussubjektid võivad esitada liidu kohtutele hagi nõukogu, komisjoni ja EKP vastu nende aktide või toimingute kohta, mille need institutsioonid on selliste eurorühma raames sõlmitud poliitiliste kokkulepete alusel vastu võtnud või teinud (16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 93). Nagu nähtub ELL artikli 17 lõikest 1, „edendab komisjon liidu üldisi huve“ ja „teostab järelevalvet liidu õiguse kohaldamise üle“ (27. novembri 2012. aasta kohtuotsus Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, punkt 163, ning 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punkt 57). Sellel institutsioonil säilib seega eurorühma tegevuses osalemisel aluslepingute täitmise üle järelevalve teostaja roll. Sellest tuleneb, et kui ta jätab kontrollimata, kas eurorühma raames sõlmitud poliitilised kokkulepped on liidu õigusega kooskõlas, võib see kaasa tuua liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise ETL artikli 340 teise lõigu alusel (16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 96).
- 80 Nimelt, tulenevalt komisjonil ELL artikli 17 lõike 1 kohaselt lasuvast kohustusest teha järelevalvet liidu õiguse kohaldamise üle, nii nagu see toodi välja 20. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP (C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701) punktides 57 ja 59 ning mis leidis kinnitust 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsuse nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt (C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028) punktis 96, ei ole komisjon allutatud üldisele kohustusele ennetada teiste liidu institutsioonide ning liidu organite ja asutuste poolseid liidu õiguse rikkumisi selles mõttes, et tal oleks tulemuse saavutamise kohustus (vt selle kohta kohtujurist Wahli ettepanek liidetud kohtuasjades Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:290, punktid 69 ja 71). Nii piirdus Euroopa Kohus 20. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP (C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701) punktis 59 tõdemusega, et tulenevalt tal olevast

aluslepingute täitmise järelevalvaja rollist, nii nagu see nähtub ELL artikli 17 lõikest 1, peaks komisjon hoiduma sellise vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamisest, mille vastavuses liidu õigusele ta kahtleb. Seda kaalutlust silmas pidades märkis Euroopa Kohus sama kohtuotsuse punktis 67, et komisjon oli sama sätte alusel, mis annab talle üldise ülesande teostada järelevalvet liidu õiguse kohaldamise üle, kohustatud tagama, et niisugune protokoll oleks kooskõlas hartas tagatud põhiõigustega, mis võib seega viidata üksnes tema enda, mitte liidu teiste institutsioonide või teiste asutuste käitumisele, ja veel vähem sellise valitsustevahelise üksuse nagu eurorühm käitumisele. Just selliselt hakkas Euroopa Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 68 analüüsima küsimust, kas komisjon ise panustas nendes teistes kohtuasjades hagejate omandiõiguse piisavalt selgesse rikkumisse. Sama loogika alusel järeldas Euroopa Kohus viidatud kohtupraktika alusel 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsuse nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt (C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028) punktides 95 ja 96, et just komisjoni võimalik „tegevusetus“ teatavate eurorühmas sõlmitud poliitiliste kokkulepete liidu õigusele vastavuse kontrollimisel on see, mis võib kaasa tuua liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise ELTL artikli 340 teise lõigu alusel.

- 81 Seda tulemuse saavutamise kohustuse puudumist kinnitab asjaolu, et komisjonil ei ole tal ELL artikli 17 lõike 1 alusel oleva järelevalvekohustuse raames võimalik aktiivselt ennetada niisuguse liidu institutsioonilisse raamistikku mittekuuluva üksuse nagu eurorühm akti vastuvõtmist ja veel vähem sellise akti vastuvõtmist, mille materaal-õiguslik olemasolu ei ole tõendatud, nagu väidetak eurorühma otsus või ettekirjutus (vt eespool punkt 76).
- 82 Kuuendana kehtivad need kaalutlused *mutatis mutandis* EKP suhtes, kuna ta osales Kreeka Vabariigi uut finantsabiprogrammi käsitlevates aruteludes. Nimelt tuleb tõdeda, et selles valitsustevahelises kontekstis oli EKP roll üksnes nõuandev lähtuvalt EFSFi raamlepingust ja protokoll nr 14 artikli 1 neljandast lausest, mille kohaselt „[EKPd] kutsutakse osalema euroala riikide ministrite [mitteametlikel koosolekutel]“, mis puudutasid eelkõige Kreeka valitsemissektori võla jätkusuutlikkuse analüüsi. Nagu aga otsustati 23. mai 2019. aasta kohtuotsuses Steinhoff jt vs. EKP (T-107/17, EU:T:2019:353, punktid 68–72), siis isegi kui EKP 17. veebruari 2012. aasta arvamus, mis võeti vastu ELTL artikli 127 lõike 4 ning ELTL artikli 282 lõike 5 alusel koostoimes nõukogu 29. juuni 1998. aasta otsusega 98/415/EÜ riikide ametiasutuste konsulteerimise kohta Euroopa Keskpangaga seoses õigusaktide eelnõudega (EÜT 1998, L 189, lk 42; ELT eriväljaanne 01/01, lk 446), ei saanud olla õiguslikult Kreeka ametivõimudele siduv, võis see arvamus põhimõtteliselt kaasa tuua EKP lepinguvälise vastutuse, kui talle ELTL artiklitest 127 ja 282 ning EKPSi põhikirja artiklist 18 tuleneva ulatusliku kaalutusõiguse arvessevõtmist ei tulene teisiti (vt selle kohta 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d’escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika; vt selle kohta ka analoogia alusel 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Weiss jt, C-493/17, EU:C:2018:1000, punktid 73, 91 ning 93).
- 83 Lõpuks tuleneb eespool punktis 71 viidatud kohtupraktikast, et liidu institutsioonide, organite või asutuste aktid, toimingud või tegevusetus, nagu need, mille on vaidlustanud hagejad, nimelt eurosüsteemi, EKP, EIP, komisjoni, nõukogu ja Euroopa Ülemkogu aktid, võivad põhimõtteliselt kaasa tuua liidu või EKP lepinguvälise vastutuse, sõltumata sellest, kas need on õiguslikult siduvad või mitte.
- 84 Need aktid, toimingud või tegevusetus puudutavad esiteks seda, et väidetavalt loodi kohustus „konsulteerida“ Kreeka Vabariigi avaliku sektori võlausaldajatega laiemas tähenduses osas, milles nende hulka kuuluvad ka liidu institutsioonid, organid ja asutused; teiseks EKP 17. veebruari 2012. aasta arvamus; kolmandaks seda, et eurosüsteem, sh EKP ja teised institutsioonilised

võlausaldajad, ei osalenud Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimisel, eelkõige seetõttu, et rakendati 15. veebruari 2012. aasta vahetuslepingut, mille kohta oli juba tehtud 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP (T-79/13, EU:T:2015:756) ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP (T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21), ning neljandaks seda, et liidu institutsioonid ei ole võtnud meetmeid, et ennetada liidu esmase õiguse rikkumist 20. septembri 2016. aasta kohtuotsuse Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP (C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punktid 56–58 ja 68) ning 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsuse nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt (C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 96) tähenduses.

- 85 Järelikult tuleb analüüsida küsimust, kas need erinevad aktid, toimingud või tegevusetus sisaldavad eraisikutele õigusi andvate liidu õigusnormide piisavalt selgeid rikkumisi.
- 86 Seevastu osas, milles hagi on selles raamistikus esitatud eurorühma ning euroala riigipeade või valitsusjuhtide aktide, toimingute või tegevusetuse peale, ei ole Üldkohtul pädevust nende seaduslikkuse üle otsustada.

Esimene õigusvastasuse väide, mis tugineb vaidlustatud meetmete ultra vires laadile ning ELTL artiklite 120–127 ja artikli 352 lõike 1 piisavalt selgele rikkumisele

[...]

- 89 Käesolev väide põhineb eelkõige eeldusel, et väidetavalt rikutud sätted on liidu õigusnormid, mis annavad eraõiguslikele isikutele õigusi.
- 90 Selle kohta tuleb ühelt poolt tõdeda, et selleks, et tagatud oleks eraõiguslikele isikutele õigusi andva õigusnormi rikkumise tingimuse soovitatav toime, on tarvis, et viidatud õigusnormiga antav kaitse oleks sellele normile tugineva isiku seisukohast tõhus, ja seega, et niisugune isik kuuluks nende isikute hulka, kellele kõnealune õigusnorm õigusi annab. Kahju hüvitamise alusena ei saa kasutada õigusnormi, mis ei kaitse tema käsitletud õigusvastasuse eest seda isikut, vaid mõnda teist isikut. Teiselt poolt on õigusnormi eesmärk anda eraõiguslikele isikutele õigusi siis, kui õigusnormist tuleneb eelis, mida saab kvalifitseerida omandatud õiguseks, kui õigusnormi ülesanne on kaitsta eraõiguslike isikute huve või kui sellega kehtestatakse eraõiguslikele isikutele õigusi, mille sisu on piisavalt täpselt kindlaksmääratav (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punktid 77 ja 140 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 91 Tuleb aga tõdeda, et ükski ELTL artiklite 120–127, artikli 282 lõike 2 ja artikli 352 lõike 1 alusel viidatud säte ei ole liidu õigusnorm, mis annaks hagejatele õigusi, millele nad võiksid käesoleva õigusvastasuse väite põhjendamiseks õiguspäraselt tugineda.
- 92 Nimelt, esiteks piirduvad ELTL artiklid 120 ja 121 sellega, et tunnustavad majanduspoliitika kuulumist eelkõige liikmesriikide pädevuse alla, nähes siiski ette menetlused, mis on mõeldud liikmesriikide majanduspoliitikate koordineerimiseks, ent ei sisalda ühtegi eeskirja, mis oleks piisavalt selge, täpne ja tingimusteta ning millest tuleneks hagejatele subjektiivseid õigusi, millele nad saaksid liidu kohtus või riigisisises kohtus tugineda (vt selle kohta analoogia alusel 20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Garlsson Real Estate jt, C-537/16, EU:C:2018:193, punktid 65 ja 66, ning 22. märtsi 2010. aasta kohtuotsus SPM vs. nõukogu ja komisjon, C-39/09 P, ei avaldata, EU:C:2010:157, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika). Sama kehtib ELTL artikli 122 sätete kohta, mis volitavad nõukogu ühelt poolt kehtestama majandusliku olukorra jaoks sobivaid

meetmeid, eelkõige kui tekib tõsiseid raskusi teatud toodetega varustamisel, eelkõige energeetika valdkonnas (lõige 1), ja teiselt poolt andma teatud tingimustel liidu finantsabi liikmesriigile, kes on raskustes või kellel on tõsine oht sattuda suurtesse raskustesse, mida põhjustavad loodusõnnetused või temast olenematud erandlikud juhtumid (lõige 2).

- 93 Teiseks kehtestab ELTL artikli 123 lõige 1 EKPSile tõepoolest selge, täpse ja tingimusteta keelu anda otse mis tahes tüüpi finantsabi (arvelduslaenud või mingit muud tüüpi laenuvõimalused) riigi instantsidele või osta liikmesriikidelt otse nende „võlakohustusi“, välistamata samas üldiselt eurosüsteemi võimalust osta niisuguse riigi võlausaldajatelt tagasi selle riigi varem emiteeritud ja teisesel turul kaubeldud väärtpapereid (vt selle kohta 27. novembri 2012. aasta kohtuotsus Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, punkt 132; 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 95, ning 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Weiss jt, C-493/17, EU:C:2018:1000, punktid 103 ja 106). Sama kehtib ELTL artikli 125 lõike 1 kohta, mille kohaselt liit ei vastuta riigorganite kohustuste eest ega võta neid enda kanda.
- 94 Sellegipoolest, arvestades üksnes üldise huvi eesmärki, millest lähtuvad nii ELTL artikli 123 lõige 1 kui ka ELTL artikli 125 lõige 1 sarnaselt ELTL artikliga 124 (vt punktid 98 ja 99 tagapool), ei ole need eeskirjad mõeldud andma eraisikutele õigusi eespool punktis 90 viidatud kohtupraktika tähenduses.
- 95 Nimelt sätestati ELTL artikli 123 lõikes 1 ette nähtud keeld esimest korda EÜ asutamislepingu artiklis 104, mis lisati EÜ asutamislepingusse Maastrichti lepinguga (hiljem EÜ artikkel 101). Viimati nimetatud lepingu ettevalmistavatest materjalidest nähtub, et ELTL artikli 123 eesmärk on innustada liikmesriike järgima usaldusväärset eelarvepoliitikat, vältides seejuures olukorda, kus eelarvepuudujäägi monetaarne rahastamine või avalik-õiguslike isikute eelisjuurdepääs rahaturgudele tooks kaasa liikmesriikide ülemäärase võlakoormuse või eelarvepuudujäägi (vt majandus- ja rahaliidu loomise eesmärgil Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu muutmist käsitleva lepingu eelnõu, Bulletin des Communautés européennes, lisa 2/91, lk 22 ja 52). Neil asjaoludel ei tohiks, nagu on rõhutatud nõukogu 13. detsembri 1993. aasta määruse (EÜ) nr 3603/93 [ELTL] artiklis [123] ja artikli [125] lõikes 1 nimetatud keeldude kohaldamiseks vajalike määratluste täpsustamise kohta (EÜT 1993, L 332, lk 1; ELT eriväljaanne 10/01, lk 27) seitsmendas põhjenduses, järelturul tehtud oste õiguspäraselt kasutada ELTL artikli 123 eesmärgist möödahiilimiseks (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 99–101, ning 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Weiss jt, C-493/17, EU:C:2018:1000, punkt 107).
- 96 Sellest järeldub, et nii ELTL artikliga 123 kui ka ELTL artikliga 125 taotletav eesmärk langeb kokku ELTL artiklis 126 nimetatud eesmärgiga, mis kohustab liikmesriike vältima ülemäärast avaliku sektori eelarvepuudujääki. Selle eesmärgi mõte ei ole mitte kaitsta eraisikut, vaid liitu kui sellist, sh liikmesriike, toimingute eest, mis on vastuolus nõudega järgida usaldusväärset eelarvedistsipliini ja mis võivad kaasa tuua teatavate liikmesriikide ülemäärase võlakoormuse või eelarvedefitsiidi ning seetõttu seada ohtu liidu majandusliku ja finantsstabiilsuse tervikuna, nagu ka ühisraha euro tõhusa toimimise (vt selle kohta kohtujurist Cruz Villalóni ettepanek kohtuasjas Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:7, punktid 217–219). See hinnang on *mutatis mutandis* kohaldatav ELTL artiklis 125 sätestatud keelule, mis tagab, et liikmesriigid alluvad võlgade võtmisel turuloogikale, kusjuures see loogika peab innustama neid säilitama eelarvedistsipliini, mille järgimine aitab liidu tasandil kaasa kõrgema eesmärgi saavutamisele, milleks on rahaliidu finantsstabiilsuse säilitamine (vt selle kohta 27. novembri 2012. aasta kohtuotsus Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, punktid 135 ja 136).

- 97 Nii on ELTL artikli 123 lõike 1 ja ELTL artikli 125 lõike 1 näol tegemist õigusnormidega, mis on vastu võetud eranditult üldise huvi teenimiseks ja eelkõige liidu kui terviku huvides, nii et need normid kaitsevad ainult liitu ja selle liikmesriike kui liidu huvide esindajaid.
- 98 Kolmandaks, ELTL artikkel 124 keelab – selleks, et innustada liikmesriike järgima usaldusväärset eelarvepoliitikat – kõik meetmed, mis ei põhine usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve kaalutlustel ja mis annavad muu hulgas liikmesriikidele eelisjuurdepääsu finantsasutustele, vältides seejuures olukorda, kus eelarvepuudujäägi monetaarne rahastamine või avalik-õiguslike isikute eelisjuurdepääs rahaturgudele võiks tuua kaasa liikmesriikide ülemäärase võlakoormuse või eelarvepuudujäägi. See keeld sisaldus algul EÜ asutamislepingu artiklis 104a (hiljem EÜ artikkel 102), mis lisati EÜ asutamislepingusse Maastrichti lepinguga ning mis seega, nagu ka ELTL artiklid 123 ja 125 (vt punkt 95 eespool), kuuluvad EL toimimise lepingu nende sätete hulka, mille eesmärk on innustada liikmesriike järgima usaldusväärset eelarvepoliitikat, vältides seejuures olukorda, kus eelarvepuudujäägi monetaarne rahastamine või avalik-õiguslike isikute eelisjuurdepääs rahaturgudele tooks kaasa liikmesriikide ülemäärase võlakoormuse või eelarvepuudujäägi (vt 1. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Bara jt, C-201/14, EU:C:2015:638*, punkt 22 ning seal viidatud kohtupraktika; 12. märtsi 2020. aasta kohtumäärus *EMB Consulting jt vs. EKP, C-571/19 P*, ei avaldata, *EU:C:2020:208*, punkt 54; vt selle kohta ka 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353*, punkt 136).
- 99 Sellest järeldub, et ELTL artiklis 124 ette nähtud keeld ei anna õigusi eraisikutele ega ettevõtjatele, vaid selle eesmärk on kaitsta liidu institutsioone ja liikmesriike finantsasutustele eelisjuurdepääsust tulenevate eelarveriskide ning seega toimingute eest, mis võivad seada ohtu kogu liidu kui terviku majandusliku ja rahalise stabiilsuse (vt selle kohta 12. märtsi 2020. aasta kohtumäärus *EMB Consulting jt vs. EKP, C-571/19 P*, ei avaldata, *EU:C:2020:208*, punkt 55, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353*, punktid 139–141).
- 100 Neljandaks tuleb tõdeda, et ELTL artikli 127 lõige 1 koostoimes ELTL artikli 282 lõikega 2, mille kohaselt on liidu rahapoliitika esmane eesmärk säilitada hindade stabiilsus (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus *Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400*, punkt 43), ei ole samuti mõeldud eraõiguslikele isikutele õigusi andma.
- 101 Selle kohta on Euroopa Kohus täpsustanud, et eesmärk säilitada rahapoliitika sobiv ülekandumine aitab ühtviisi säilitada selle poliitika ühtsust ja panustada selle põhieesmärgi – hindade stabiilsuse säilitamine – saavutamisse. EKPSi võime mõjutada oma rahapoliitiliste otsustega hindade kujunemist sõltub nimelt suurel määral nende impulsside ülekandmisest, mille EKPS saadab rahaturul erinevatele majandussektoritele. Järelikult võib rahapoliitika ülekandemehhanismi toimimise häire muuta EKPSi otsused mõnel euroala osal tulemusetuks ja seega seada kahtluse alla rahapoliitika ühtsuse. Kuivõrd ülekandemehhanismi toimimise häire kahjustab EKPSi meetmete tõhusust, siis on ka paratamatult häiritud viimati nimetatud võime tagada hindade stabiilsus. Järelikult võib seda ülekandemehhanismi hoidma mõeldud meetmeid seostada ELTL artikli 127 lõikes 1 sätestatud esmase eesmärgiga (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus *Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400*, punktid 49 ning 50).
- 102 Sõltumata eespool esitatust oli EKP-le süüks pandud tegevus, eelkõige 15. veebruari 2012. aasta vahetuslepingu sõlmimine ja rakendamine eesmärgiga vältida ÜTKde kohaldamist eurosüsteemi keskpankade hoitavate Kreeka võlakirjade suhtes, seotud nende pädevuste ja põhiülesannete täitmisega, mis on talle antud ELTL artiklite 127 ja 282 ning EKPSi põhikirja artikli 18 alusel liidu rahapoliitika kindlaksmääramiseks ja rakendamiseks, ja selle eesmärk oli säilitada nende keskpankade tegutsemisruum ning eelkõige nende võime sekkuda kapitaliturgudel ja

refinantseerida krediidasutusi, sh Kreeka panku, EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 esimese ja teise taande alusel ning seega tagada eurosüsteemi kui terviku jätkuv nõuetekohane toimimine (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punktid 93, 108 ja 114, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 98; vt ka punktid 174–178 tagapool).

- 103 Arvestades ulatuslikku kaalutusõigust, mis on EKP-le antud rahapoliitika valdkonnas ja mille kasutamine eeldab keerukate hinnangute andmist – eelkõige eurosüsteemi või isegi kogu liidu kontekstis majanduslike ja sotsiaalsete hinnangute andmist –, on EKP-poolse ELTL artiklite 120 ja 127 piisavalt selge rikkumise võimaliku tuvastamise eeldus see, et tuvastatakse selle ulatusliku kaalutusõiguse piiride ilmselge ja jäme eiramine (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punktid 67 ja 68; vt selle kohta ka analoogia alusel 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 68 ja 75, ning 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Weiss jt, C-493/17, EU:C:2018:1000, punktid 73 ja 91). Võttes aga arvesse eespool punktis 102 märgitud, ei ole hagejatel alust väita, et EKP on käesolevas asjas ilmselgelt ja jämedalt eiranud oma ulatusliku kaalutusõiguse ja pädevuse piire lähtuvalt muu hulgas ELTL artikli 127 lõikest 1 koostoimes ELTL artikli 282 lõikega 2, mis nõuavad poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete valikute tegemist või isegi neis ette nähtud erinevate eesmärkide omavahelist tasakaalustamist ning mille põhieesmärk on hindade stabiilsus.
- 104 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et õigusnormid, millele hagejad tuginevad, et põhjendada väidet, et institutsioonid tegutsesid *ultra vires*, ei anna neile konkreetseid õigusi, mille rikkumine võiks tõendada liidu või EKP lepinguvälist vastutust.
- 105 See järeldus kehtib seda enam täiendava volitusnormi kohta, mis on sätestatud ELTL artikli 352 lõikes 1, mille võimalikule rikkumisele ei saa eraõiguslik isik kahju hüvitamise nõude põhjendamiseks tugineda.
- 106 Seega tuleb käesolev väide tervikuna tagasi lükata.

Teine õigusvastasuse väide, mille kohaselt on ELTL artiklit 123 piisavalt selgelt rikutud

[...]

- 109 Peale tõsiasja, et ELTL artikli 123 lõige 1 ei anna eraõiguslikele isikutele õigusi (vt punktid 93–97 eespool), piisab, kui tõdeda, et käesolev väide on oma olemuselt vastuoluline selles mõttes, et ta läheb vastuollu väljakujunenud kohtupraktikaga, milles on tunnustatud seda, et eurosüsteemi keskpankade tingimusteta osalemine Kreeka valitsemissektori võlakoormuse restruktureerimisel PSI ja ÜTKde abil oleks vastupidi võinud kvalifitseeruda sekkumiseks, millel on samaväärne toime sellega, kui nimetatud keskpangad ostavad otse riigivõlakirju, mis on ELTL artikli 123 alusel keelatud (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 114; vt selle kohta ka analoogia alusel 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 97 ja 104, ning 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Weiss jt, C-493/17, EU:C:2018:1000, punktid 106 ja 110). Nimelt, nagu hagejad ise kinnitavad, oli EKP-le süüks pandava tegevuse – eriti 15. veebruari 2012. aasta vahetuslepingu sõlmimise – eesmärk just nimelt vältida seda, et eurosüsteemi keskpangad osaleksid Kreeka avaliku sektori võla restruktureerimises, ohverdades osa oma vastavates portfelliges hoitavate Kreeka võlakirjade väärtusest.

- 110 Selle kohta väidavad hagejad, et Euroopa Kohus nõustub teatud tingimustel, et kui EKP ostab riigivõlakirju tagasiostukava raames, nagu rahapoliitiliste otsetehingute programm, tekib paratamatult oht, et ta kannab kahjumit, eelkõige juhul, kui asjaomase liikmesriigi teised võlausaldajad on ära otsustanud väärtpaperite väärtuskärpe. Euroopa Kohus peab seda riski selliste väärtpaperite järelturult omandamisele loomuldas omaseks ning täpsustab, et seda tehingut lubasid aluslepingute koostajad, ilma et see sõltuks EKP-le eelisõigusega võlausaldaja staatuse andmisest (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 125 ning 126). Samas ei tähenda niisuguse riski möönmine konkreetsete võlainstrumentide tagasiostukava raames, et teisalt eksisteeriks EKP absoluutset kohustust aktsepteerida igal juhul enda kohtlemist teiste võlausaldajatega *pari passu* (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 102), ja seda veelgi vähem siis, kui niisugune lähenemine sisaldab endas riski tuua kaasa samaväärne toime olukorraga, kus EKP ostab riigivõlainstrumente neid emiteerinud riigilt otse, ning eelkõige juhul, kui ta loob kõigile investoritele kindluse, et see, et eurosüsteem nende käes olevad riigi võlakirjad tulevikus järelturgudel tagasi ostab, on kindel (vt selle kohta ja analoogia alusel 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 113).
- 111 Seega tuleb käesolev väide põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Kolmas õigusvastasuse väide, mille kohaselt on harta artikli 17 lõikega 1 tagatud omandiõigust piisavalt selgelt rikutud

[...]

- 115 Harta artikli 17 lõikes 1 tagatud igaühe õigus vallata oma seaduslikul teel saadud omandit kujutab endast õigusnormi, mille eesmärk on anda eraisikutele õigusi, mille austamine on üks liidu aktide õiguspärasuse eeltingimusi (vt selle kohta 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punkt 66, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 96 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 116 Pealegi on harta artikli 51 sätted suunatud eelkõige liidu institutsioonidele ELL artikli 13 lõike 1 mõttes – institutsioonid, kelle hulka kuulub ka EKP ja kes on kohustatud austama hartas sätestatud õigusi, järgima selles ette nähtud põhimõtteid ning edendama selle kohaldamist (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punktid 95 ja 98).
- 117 Sellest tuleneb, et põhimõtteliselt võib see, kui liidu institutsioon, organ või asutus, sealhulgas EKP, paneb toime harta artikli 17 lõike 1 piisavalt selge rikkumise, kaasa tuua liidu või EKP lepinguvälise vastutuse ELTL artikli 340 teise ja kolmanda lõigu alusel (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 97).
- 118 Lisaks tähendab asjaolu, et nimetatud normi põhiolemus on eraõiguslike isikute kaitse ning et komisjonil ja EKP-l on sellele vastav kohustus edendada niisuguse normi järgimist, et eraõiguslikel isikutel on õigus eeldada, et need institutsioonid mõistavad oma pädevuse teostamisel sellise normi rikkumise hukka või hoiduvad rikkumisele kaasa aitamast (vt selle kohta 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punktid 57, 59 ning 66–75; 16. detsembri 2020. aasta

kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 96, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 98).

- 119 Harta artikli 17 lõikega 1 tagatud omandiõigus ei ole siiski absoluutne õigus. Selle teostamisele võidakse kehtestada piiranguid, tingimusel et need piirangud vastavad tegelikult liidu taotletavatele üldise huvi eesmärkidele ega kujuta endast, võttes arvesse taotletavat eesmärki, ülemäärast ega lubamatut sekkumist, mis rikuks sel viisil tagatud õiguse olemust (vt selle kohta 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punktid 69 ja 70 ning seal viidatud kohtupraktika; 12. märtsi 2020. aasta kohtumäärus EMB Consulting jt vs. EKP, C-571/19 P, ei avaldata, EU:C:2020:208, punkt 42, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 99).
- 120 Kooskõlas harta artikli 52 lõikega 1 tohib hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist nimelt piirata ainult seadusega ning nende olemust ja proportsionaalsuse põhimõtet arvestades võib neile õigustele ja vabadustele seada piiranguid üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi (vt selle kohta 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika; 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 155, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 100).
- 121 Käesolevas asjas puudub esiteks vaidlus selles, et muu hulgas EKP 17. veebruari 2012. aasta arvamuse esemeks olnud seadus nr 4050/2012 lubas vähendada hagejatele kuuluvate võlakirjade nimiväärtust ja seega nende õigust saada võlakirjade lunastustähtpäeva saabumisel selles väärtuses tagasimakse (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 101).
- 122 Nimelt tuleb võlakirjade lunastustähtpäeva saabudes üldjuhul nende nimiväärtus tagastada. Seega oli hagejatel neile kuuluvate võlakirjade lunastustähtpäeva saabudes põhimõtteliselt rahaline nõue Kreeka riigi vastu nende väärtpaberite nimiväärtuses. Seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmine muutis neid tingimusi, kehtestades ÜTKd. Nagu märgitud eespool punktis 33, olid need kohaldatavad Kreeka teatud võlakirjadele ja nägid täpsemalt ette võimaluse neile võlakirjadele kohaldatavaid tingimusi muuta kokkuleppega, mis sõlmiti ühelt poolt Kreeka riigi ja teiselt poolt nende isikute enamuse vahel, kellele kuulusid Kreeka võlakirjad ja kes esindasid vähemalt kahte kolmandikku asjakohaste väärtpaberite nimiväärtusest. Nimetatud seaduse asjasse puutuvate sätete kohaselt muutus sellise kokkuleppe tulemusel tehtav muudatus õiguslikult siduvaks kõigile Kreeka võlakirjade omanikele, sealhulgas neile, kes välja pakutud muudatusega nõus ei olnud (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 102).
- 123 Seadus nr 4050/2012 võimaldas seega sundida Kreeka võlakirjade omanikke osalema Kreeka valitsemissektori võla vähendamises nende võlakirjade väärtuse vähendamise teel alates hetkest, mil nende võlainstrumentide omanike kvoorum oli selle vähendamise heaks kiitnud. Seega vähendas nimetatud seadus Kreeka võlakirjade omanike õigusi olenemata sellest, et nende instrumentide emiteerimistingimustes puudusid nende muutmise tingimused (23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 103).

- 124 Pärast selle seaduse vastuvõtmist avaldasid Kreeka ametiasutused Kreeka valitsemissektori võla vähendamiseks tehtava PSI peamised tunnusjooned ning kutsusid asjakohaste võlakirjade omanikke üles osalema võlakirjade vahetamises. Kuivõrd kvoorum ja nõutud enamus väärtpaberite kavandatud vahendamiseks saadi kokku, vahetati kõigi Kreeka võlakirjade omanike – sealhulgas nende, kes vahetusega ei nõustunud – asjasse puutuvad võlakirjad seaduse nr 4050/2012 alusel välja, mille tagajärjel nende väärtus vähenes (23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 104).
- 125 Sellest tuleneb, et vaidlustatud meetmete tagajärg oli hagejate omandiõiguse riive, mis toimus vastu nende tahtmist ja vähendas oluliselt neile kuuluvate Kreeka võlakirjade nimiväärtust (vt selle kohta EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punktid 90–93).
- 126 Hagejate omandiõiguse täiendav riive, mis on küll väiksema ulatusega, tuleneb sellest, et eurosüsteem ja teised institutsionaalsed võlausaldajad, nagu EIP ja liit, ei osale Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimises. Nagu hagejad esile toovad, oleks niisugune osalus, mille kogu nominaalväärtus on 56 674 709 177,59 eurot (vt punkt 10 eespool), tingimata toonud tagajärjena kaasa selle, et iga asjasse puutuva Kreeka võlakirja nimiväärtus oleks vähenenud vähem, et jõuda Kreeka valitsemissektori võlakoormuse sama vähenemiseni 107 miljardi euro tasemel.
- 127 Teiseks, ehkki seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmine ja rakendamine tõid seega kaasa hagejate omandiõiguse riive, tuleb tõdeda, et see seadus vastas üldise huvi eesmärkidele, mille hulgas oli eesmärk tagada euroala kui terviku pangandussüsteemi stabiilsus (vt selle kohta ja analoogia alusel 20. septembri 2016. aasta kohtuotsus *Ledra Advertising jt vs. komisjon ja EKP*, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, punktid 71 ning 74). Samuti leidis EIK oma 21. juuli 2016. aasta kohtuotsuses *Mamatas jt vs. Kreeka* (CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punkt 103), et Kreeka Vabariigil oli õigus võtta meetmeid, et saavutada majandusstabiilsuse säilitamise ja võla restruktureerimise eesmärgid ühenduse üldistes huvides. Nimelt eksisteeris selles etapis, juhul kui Kreeka valitsemissektori võlga vaidlustatud meetmetega ei restruktureerita, märkimisväärne risk, et Kreeka riigi majanduslik olukord ja riigi rahanduse elujõulisus halvenevad veelgi või et ta ei suuda koguni kõiki oma kohustusi täita, mis tähendanuks, et EKP ja riikide keskpangad ei oleks enam neid võlakirju eurosüsteemi tehingutes tagatisena aktsepteerinud, ning seega oli olemas risk kogu eurosüsteemi finantssüsteemile ja toimimisele tervikuna (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punktid 105 ning 106). Seega aitasid vaidlustatud meetmed kaasa nii Kreeka riigi rahanduse kui ka euroala finantssüsteemi stabiilsuse säilitamisele, edendades seega finantsinstitutsioonide usaldusväarsust (vt selle kohta 12. märtsi 2020. aasta kohtumäärus *EMB Consulting jt vs. EKP*, C-571/19 P, ei avaldata, EU:C:2020:208, punkt 51, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 138).
- 128 Kolmandaks, mis puudutab küsimust, kas hagejatele kuuluvate Kreeka võlakirjade väärtuse vähendamine ning eelkõige eurosüsteemi väljajätmine Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimisel osalemisest ei olnud taotletavat eesmärki arvestades ülemäärane ja lubamatu sekkumine, mis kahjustab nii tagatud õiguse sisu, on oluline korrata üle järgmised kaalutlused, mida kinnitab kohtupraktika.
- 129 Esimesena peab iga võlausaldaja arvestama oma võlgniku, sealhulgas riigist võlgniku maksejõuetuse riskiga. Investori poolt riigivõlakirjade ostmine on juba oma määratluselt tehing, millega kaasneb teatav finantsrisk, kuna see allub kapitaliturgude arenguga seotud riskidele. See

risk on seda suurem, kui võlakirjad emiteerinud riik seisab silmitsi väga ebastabiilse majandusliku olukorraga, mis määrab nende võlakirjade väärtuse kõikumise, või arvestatava riskiga, et riik ei suuda valikuliselt oma kõiki kohustusi täita. Sellest tuleneb, et kuna emitendist Kreeka riigil oli juba enne 2009. aasta finantskriisi algust suur võlakoorem ja eelarvepuudujääk, pidid hagejad olema teadlikud Kreeka võlakirjade ostmisega kaasnevast suurenenud riskist kaotusi kanda (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punktid 82 ja 121; 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 97, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punktid 108 ja 109).

130 Kõnesoleval juhtumil leiab see hinnang kinnitust, arvestades vaidlusaluste Kreeka võlakirjade emiteerimise ja ostu kuupäevi, mis hagejate endi sõnul paigutuvad – suurema osa võlakirjade osas – 2009. aasta jaanuari ja 2010. aasta märtsi vahelisse aega. Niisiis on need ostud põhiosas toimunud ajavahemikul, mil Kreeka Vabariik juba oli äärmusliku eelarvedefitsiidi olukorras (EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Mamatas jt vs. Kreeka, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punkt 101) enne 2009. aasta oktoobris alanud finantskriisi, toimudes seega ajavahemikul, mil tema finantsolukord sõltus tugevatest kõikumistest finantsturgudel, mille mõju tugevdas oluline langus Kreeka võlainstrumentide noteeringus (24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 97). Seega tuleb tõdeda, et vähemalt alates 2010. aastast emiteeritud võlakirjade ostmise osas tegid hagejad suure riskiga investeeringuid, mille puhul ei saa välistada, et nad juhendusid spekulatiivsest, mitte hoiustamise eesmärgist lootuses saada kõrget tulu. Lisaks ei saanud euroala liikmesriikide ja teiste asjasse puutuvate institutsioonide ning organisatsioonide, nagu komisjon, IMF ja EKP, seisukohtade erinevus Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimise küsimuses olla teema, mida niisugused eraõiguslikud investorid nagu hagejad oleksid saanud tähelepanuta jätta. Neil erandlikel asjaoludel ei oleks ettevaatlik ja piisavalt informeeritud ettevõtja saanud välistada riski, et Kreeka valitsemissektori võlg restruktureeritakse vältimaks, et Kreeka Vabariik jätab oma kohustused – olgugi, et valikuliselt – täitmata (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punktid 82 ning 121; 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punktid 97 ja 115, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsus Steinhoff jt vs. EKP, T-107/17, EU:T:2019:353, punktid 109–111).

131 Teisena on selge, et arvestades selle finantskriisi suurust, millega Kreeka riik puutus kokku alates 2010. aastast, oli hädavajalikuks muutunud talle mõeldud uus finantsabi programm, mis oli välja töötatud ja mis pidi ellu viidama mitmepoolset ja valitsustevahelist tasandil euroala liikmesriikide osalusel, keda abistasid kõigepealt EFSF ja seejärel Euroopa stabiilsusmehhanism (edaspidi „ESM“), mis loodi Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepinguga, sõlmitud 2. veebruaril 2012 Brüsselis järgmiste riikide vahel: Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Eesti Vabariik, Iirimaa, Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik, Prantsuse Vabariik, Itaalia Vabariik, Küprose Vabariik, Luksemburgi Suurhertsogiriik, Malta Vabariik, Madalmaade Kuningriik, Austria Vabariik, Portugali Vabariik, Sloveenia Vabariik, Slovaki Vabariik ja Soome Vabariik, ja mis jõustus 27. septembril 2012 Brüsselis, ning IMFi osalusel. Nagu hagejad isegi märgivad, kujutasid vaidlustatud meetmetega kavandatud Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine, nagu ka eurosüsteemi sellel restruktureerimisel osalemise välistamine, sõlmitud kahepoolsete ja mitmepoolsete kokkulepete kohaselt endast selle finantsabi rakendamise eeltingimust (vt selle kohta EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Mamatas jt vs. Kreeka, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punkt 116). Nii ilmneb eurorühma 21. veebruari 2012. aasta avaldusest, et Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine seaduse nr 4050/2012 alusel oli riigi ja institutsionaalsete võlausaldajate poolt täiendava finantsabi andmise eeltingimus. Kuid

selles staadiumis valitsevaid asjaolusid arvestades ei oleks üksnes vabatahtlik PSI – ilma ÜTKdeta – taganud, et osaleb niisugune protsent Kreeka võlakirju omavaid erasektori võlausaldajaid, mis on piisav, et saavutada nõutav võlgade vähenemise määr, ja lõpuks saavutati Kreeka valitsemissektori võla vähendamine ligikaudu 107 miljardi euro võrra (EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punkt 104). Lisaks, võttes arvesse komisjoni, EKP, Euroopa Ülemkogu ja nõukogu õigesti esile toodud moraalset riski (*moral hazard*), ei olnud ka tagatud, et PSI, millega ei kaasne ÜTKd, oleks toonud kaasa piisavalt kõrge osaluse määra, et võimaldada euroala liikmesriikidel vabastada laene suurusjärgus 130 miljardi euronit kuni 2014. aastani (vt eurorühma 21. veebruari 2012. aasta avaldus). Nimelt võis moraalset riski probleem luua kõigile Kreeka investoritele või võlakirjade omanikele, kes soovisid oma vara säilitada, suure täiendava ajendi lükata tagasi pakkumine võlakirjade vabatahtlikuks vahetamiseks või osta võlakirjade turuväärtuse vähenemise korral neid isegi juurde, lootes, et teised võlausaldajad või ühendus laiemas tähenduses võtavad enda kanda riskiga investeeringu negatiivsed tagajärjed. ÜTKde puudumine oleks seega tähendanud mitte üksnes suurema vähendamisprotsendi kohaldamist nende Kreeka võlakirjade omanikele, kes olid valmis väärtuskärbet aktsepteerima, vaid oleks ka panustanud sellesse, et heidutada suurt arvu niisuguste võlainstrumentide omanikke võla vähendamise protsessis osalemast, või oleks isegi innustanud neid selle eesmärgile vastu töötama. Vaidlustatud meetmed olid seega hädavajalikud nii Kreeka valitsemissektori võla kavandatava restruktureerimise õnnestumise tagamiseks kui ka täiendava finantsabi andmiseks eesmärgiga hoida lühiajaliselt ära Kreeka riigi kohustuste täitmata jätmist, aidata tal keskpikas perspektiivis oma finantskriis kontrolli alla saada ja taastada majanduslik tasakaal. Sellest järeldub, et hagejad ei ole tõendanud, et seadus nr 4050/2012 oli selleks ilmselgelt ebasobiv või ebaproportsionaalne, või et üksnes vabatahtlik PSI – ilma ÜTKdeta – või väiksem väärtuskärbe oleks kujutanud endast sama tõhusaid, kuid vähem piiravaid meetmeid, et saavutada taotletavad üldise huvi eesmärgid (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 112).

- 132 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb tagasi lükata hagejate argument, mille kohaselt Kreeka võlakirjade eraõiguslikel omanikel oli vaid väike osa Kreeka avaliku sektori võlast väärtusega 2,262 miljardit eurot, mis moodustas vaid 1,09% võlakirjade vahetuspakkumises viidatud 206 miljardist eurost, mistõttu oli nende lisamine taotletava üldise huvi eesmärgi saavutamiseks ilmselgelt ebaproportsionaalne. Igal juhul, isegi kui eeldada, et hagejad lähtuvad sellega seoses „erasektori omanike“ kitsast mõistest, piirates seda füüsiliste isikute või hoiustajatega, tehes vahet neil ja institutsionaalsetel või kutselistel erasektori omanikel või juriidilistel isikutel (vt viies õigusvastasuse väide), siis piisab tõdemusest, et see vahetegu ei puutu asjasse (vt punktid 156–166 tagapool).
- 133 Kolmandana on muidugi tõsi, et Kreeka võlakirjade kohustuslik vahetamine seaduse nr 4050/2012 alusel ja nende instrumentide omanike enamuse heakskiit tõi kaasa nende võlakirjade nimiväärtuse väga suure languse. Nimelt muutusid hagejatele, kes ei nõustunud neile kuuluvate võlakirjade suhtes kohaldatavate tingimuste väljapakutud muutmise, kohustuslikuks selles seaduses sätestatud uued tingimused – eelkõige vähendati neile kuuluvate võlakirjade nimiväärtust. Ent Kreeka seadusandja võis õigusparaselt kehtestada horisontaalselt kohaldatava väärtuskärpe määra Kreeka kõlblike võlakirjade nimiväärtuse alusel, arvestades, et teistsugune arvutus, mis põhineb iga võlakirja turuväärtusel teatud kuupäeval või nende vastavatel lunastustähtpäevadel, oleks olnud teostamatu. Hagejate kantud kahju suuruse hindamisel ei saa lähtuda summast, mida nad lootsid saada neile kuuluvate Kreeka võlakirjade lunastustähtpäeval. Kuigi võlakirja nimiväärtus väljendab võlausaldaja nõude suurust lunastustähtpäeval, ei näita see tegelikku turuväärtust ajal, mil Kreeka riik võttis vastu seaduse nr 4050/2012, ehk 23. veebruaril 2012, kui seda väärtust oli kindlasti juba mõjutanud Kreeka riigi maksevõime

- vähenedmine aastatel 2010–2011, mis lubas eeldada, et lunastustähtpäeval ei oleks Kreeka riik suutnud täita oma kohustusi, mis tulenesid neis väärtpaberites sisaldunud lepingutingimustest (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 113, ning EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punkt 112).
- 134 Neljandaks ei saa hagejad väita, et eurosüsteemi osalemise välistamine Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimises oli piirang, mis ei olnud vajalik või oli ilmselgelt ebaproportsionaalne. Ühelt poolt, nagu nähtub muu hulgas eurorühma 21. veebruari 2012. aasta avaldusest, seadsid Kreeka riigi riiklikud ja institutsionaalsed võlausaldajad sellise välistamise samuti täiendava finantsabi andmise tingimuseks. Teiselt poolt kuuluvad nii 15. veebruari 2012. aasta vahetuslepingu sõlmimine kui ka rakendamine, mille eesmärk oli võimaldada eurosüsteemi keskpankadel vältida PSId ja ÜTKde kohaldamist, eurosüsteemi pädevuse ja põhiülesannete täitmise raamidesse, kuna nende eesmärk oli säilitada keskpankade tegutsemisruum ja tagada eurosüsteemi jätkuv nõuetekohane toimimine. Viimati nimetatud nõudis, et keskpankadel säiliks võimalus aktsepteerida Kreeka võlakirju sobivate tagatistena eurosüsteemi krediitditehingutes EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 teise taande tähenduses (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Accorinti jt vs. EKP*, T-79/13, EU:T:2015:756, punktid 93, 94 ja 108; vt ka punkt 102 eespool), mis ei oleks väärtuskärpe ning seega Kreeka riigi kohustuste osalise täitmata jätmise korral enam võimalik olnud. Veelgi enam, nagu on märgitud eespool punktis 109, oleks eurosüsteemi keskpankade tingimusteta osalust Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimisel saanud kvalifitseerida meetmeks, millel on samaväärne toime sellega, kui nimetatud keskpangad ostaksid riigi võlainstrumente otse, mis on keelatud ETLT artikliga 123 (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Accorinti jt vs. EKP*, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 114, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus *Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP*, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 98; vt selle kohta ka 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus *Gauweiler jt, C-62/14*, EU:C:2015:400, punktid 97 ja 104, ning 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Weiss jt, C-493/17*, EU:C:2018:1000, punktid 106 ning 110).
- 135 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades ei ole hagejatel alust väita ühelt poolt, et erasektori võlausaldajate hoitavad Kreeka võlakirjad moodustasid väikese osa Kreeka valitsemissektori võlast, ja teiselt poolt, et juhul, kui eurosüsteem oleks osalenud Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimises, oleks tehtud väärtuskärpe olnud selgelt väiksem ja eurosüsteemi käsutuses oleksid olnud vähem piiravad vahendid, et vältida *pari passu* kohtlemise negatiivseid tagajärgi.
- 136 Nimelt, arvestades kõnealuse omandiõiguse laadi, Kreeka valitsemissektori võlakriisi ulatust, raskust ja akuutsust, Kreeka riigi ja Kreeka võlakirjade omanike enamuse nõusolekut vahetustehinguga, mille käigus nende instrumentide väärtust vähendati, ning tekkinud kahju suurust, ei kujutanud ei Kreeka võlakirjade väärtuse vähendamine vaidlustatud meetmetega ega ka eurosüsteemi osalemise välistamine Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimisel taotletud eesmärki arvestades ülemäärast ja lubamatut sekkumist, mis riivaks hagejate – harta artikli 17 lõikega 1 tagatud – omandiõiguse sisu ennast. Viimaks, kuivõrd seda sätet ei ole rikutud, ei saa ei komisjonile ega EKP-le ette heita, et nad ei ole seda hukka mõistnud eelkõige EKP 17. veebruari 2012. aasta avalduses (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 112, punktid 114–116).
- 137 Seetõttu tuleb kolmas õigusvastasuse väide põhjendamatu tõttu tagasi lükata.

Neljas õigusvastasuse väide, mis puudutab hagejatele ERTL artikli 63 lõikest 1 tulenevate õiguste piisavalt selget rikkumist

[...]

- 142 ERTL artikli 63 lõike 1 kohaselt on keelatud kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel. Sellisteks piiranguteks on muu hulgas liikmesriigi kehtestatud meetmed, mis pärsivad, piiravad või takistavad teiste liikmesriikide investoreid investeerimast sellesse liikmesriiki või mis vastupidi pärsivad, piiravad või takistavad selle liikmesriigi investoreid investeerimast teistesse liikmesriikidesse (vt 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 119 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 143 ERTL artikli 63 lõikes 1 tagatud kapitali vaba liikumine on üks liidu põhivabadusi, mille järgimine on kohustuslik nii liikmesriikidele kui ka liidu institutsioonidele ning seega ka EKP-le (vt 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 120 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 144 Olenemata vastusest küsimusele, kas seaduse nr 4050/2012 rakendamine sai tuua endaga kaasa kapitali vaba liikumise piiramise ERTL artikli 63 lõike 1 tähenduses, tuleb asuda seisukohale, et see piiramine, kui see osutuks tõendatuks, on põhjendatav üldise huvi eesmärkidega. Nimelt on kapitali vaba liikumise piiramine riigisiseste õigusnormidega lubatav üksnes tingimusel, et see toimub objektiivsetest, asjasse puutuva kapitali päritolust sõltumatutest kaalutlustest lähtuvalt ülekaalukates üldistes huvides ja et järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet, mis nõuab, et see piiramine oleks õiguspäraselt taotletava eesmärgi saavutamiseks sobiv ega läheks kaugemale selle saavutamiseks vajalikust (vt 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punktid 121 ja 122 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 145 Nii on see käesolevas asjas vaidlustatud meetmete puhul ja seoses eurosüsteemi osaluse välistamisega Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimises. Nimelt, nagu on märgitud ka eespool punktis 131, olid seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmise põhjuseks olevad asjaolud tõesti erandlikud, kuna ilma restruktureerimiseta oleks Kreeka Vabariigi vähemalt valikuline kohustuste täitmata jätmine olnud lühiajalises perspektiivis täiesti usutav stsenaarium. Lisaks, nagu on märgitud eespool punktides 102 ja 134, oli vaidlustatud meetmete ja kõnesoleva välistamise eesmärk tagada kogu euroala pangandussüsteemi stabiilsus, mis kujutab endast üldise huvi eesmärki (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 123).
- 146 Lisaks ei ole hagejad tõendanud, et asjasse puutuvad meetmed ning see välistamine olid ebaoproportsionaalsed. Need meetmed võimaldasid taastada kogu euroala pangandussüsteemi stabiilsuse ega ole tõendatud, et need läksid kaugemale selle stabiilsuse taastamiseks vajalikust. Täpsemalt, eraõiguslike võlausaldajate osalemine Kreeka võlakirjade niisuguses vahetamises, mis oleks toimunud ainult vabatahtlikkuse alusel, nagu seda pooldasid hagejad, ei oleks võimaldanud tagada edukat võlakirjade vahetamist, vaid oleks hoopis innustanud neid pigem selles mitte osalema. Nimelt ei oleks sellisel juhul olnud tagatud, et piisav arv võlausaldajaid oleks sellise vabatahtliku vahetamisega nõustunud, võttes arvesse sellega kaasnevaid moraalseid riske (vt punkt 131 eespool). Kuid Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine – mis omakorda oli vajalik euroala pangandussüsteemi stabiliseerimiseks – sõltus võlakirjade vahetamise edukusest (vt selle kohta 23. mai 2019. aasta kohtuotsus *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, punkt 124).

- 147 Seega heidavad hagejad liidu institutsioonidele või EKP-le vääralt ette, et viimased rikkusid kapitali vaba liikumist ELTL artikli 63 tähenduses.
- 148 Seepärast tuleb neljas õigusvastasuse väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Viies õigusvastasuse väide, et piisavalt selgelt on rikutud harta artiklis 20 ette nähtud õigust võrdsele kohtlemisele

[...]

Üldkohtu hinnang

– Ülevaade kohtupraktikast

- 154 Võrdse kohtlemise põhimõtte kui liidu õiguse üldpõhimõtte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud. Võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine erineva kohtlemise tõttu eeldab, et kõnealused olukorrad sarnanevad kõigi neid iseloomustavate asjaolude poolest (vt 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. K. Chrysostomides & Co. jt, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punktid 191 ja 192 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 155 Käesoleva väite esimest ja teist osa tuleb analüüsida just neid kohtupraktikast tulenevaid põhimõtteid arvestades.
- Väite esimene osa, mis puudutab võrdset kohtlemist vaatamata sellele, et erasektori investorid ei ole sarnased institutsionaalsete või professionaalsete investoritega*
- 156 Mis puudutab esimest osa, siis väidavad hagejad ekslikult, et erasektori investorid, eelkõige hoiustajad, kes investeerisid Kreeka võlakirjadesse, ei olnud PSI osas sarnases olukorras institutsionaalsete või professionaalsete omanikega, kes ei kuulu – hagejate valitud sõnastuse kohaselt – avaliku sektori võlausaldajate kategooriasse.
- 157 Esiteks ei vaidle hagejad vastu sellele, et nagu ka teatavad institutsionaalsed või professionaalsed investorid, võivad suurte finantsiliste võimalustega füüsilised või juriidilised isikud – näiteks käesolevas kohtuasjas äriühing QJ, kellele kuulub Kreeka võlakirju kokku nimiväärtuses 22 650 000 eurot – omandada riigi võlakirju väga suures koguses (vt selle kohta EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus Mamatas jt vs. Kreeka, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punktid 137 ning 138). See tõendab isenesest, et omandatud väärtpaperite finantsväärtus või arv ei ole kõigil juhtudel asjakohane eristamiskriteerium erainvestorite eristamiseks institutsionaalsetest või professionaalsetest investoritest. Sama kehtib kriteeriumi kohta, mis puudutab eksperdi- ja finantsteadmisi, mis võivad varieeruda kummagi hagejate poolt silmas peetud investorite rühma puhul, kuivõrd nad kõik võivad kasutada selles valdkonnas ekspertide nõu. Lisaks ei ole kinnitust leidnud väide, et suurema osa eraõiguslike investorite otsused investeerida riigi võlakirjadesse oleksid erinevalt institutsionaalsete või professionaalsete investorite otsustest põhiosas kantud soovist hoiustada, sest sarnaselt hagejatele investeeris suur hulk eraõiguslikke isikuid Kreeka finantskriisi ajal väga suuri summasid Kreeka võlakirjadesse hoolimata sellise investeeringuga seostatavast suurest riskist (vt eelkõige asjaolusid, mis olid aluseks 7. oktoobri 2015. aasta kohtuot-

susele *Accorinti jt vs. EKP*, T-79/13, EU:T:2015:756, ning 23. mai 2019. aasta kohtuotsusele *Steinhoff jt vs. EKP*, T-107/17, EU:T:2019:353, mis jäeti muutmata 12. märtsi 2020. aasta kohtumäärusega *EMB Consulting jt vs. EKP*, C-571/19 P, ei avaldata, EU:C:2020:208).

- 158 Teiseks, nagu on juba märgitud eespool punktis 130, on see hinnang käesoleval juhul kinnitust leidnud, arvestades enamiku vaidlusaluste Kreeka võlakirjade emiteerimis- ja ostukuupäevi, mis hagejate endi sõnul jäid ajavahemikku 2009. aasta jaanuarist kuni 2010. aasta märtsini, see tähendab ajavahemikku, mil Kreeka riik oli juba äärmiselt suure eelarvepuudujäägi olukorras või kus teda olid tabanud suured häired finantsturul, mida tegi veelgi hullemaks tema võlakirjade noteeringu arvestatav langus. Seega tuleb tõdeda, et vähemalt alates 2010. aastast emiteeritud võlakirjade ostmise osas tegid hagejad suure riskiga investeeringuid, mille puhul ei saa välistada, et nad juhitud hoiustamise asemel spekulatiivsest eesmärgist lootuses saada kõrget tulu. Selles osas olid hagejate otsused Kreeka võlakirjadesse investeerida sarnased samadest eesmärkidest lähtuvate institutsionaalsete või professionaalsete investorite otsustega (vt selle kohta 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus *Nausicaa Anadyomène ja Banque d'escompte vs. EKP*, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punktid 97 ning 115).
- 159 Kolmandaks olid kõnealused investeerimisotsused peamiselt ajendatud diferentseerimis- või võrdluskriteeriumist, mis on nii asjakohane kui ka piisav, et kohaldada võrdse kohtlemise põhimõtet PSI-le allutatud erasektori võlausaldajate suhtes ning konkreetsemalt võrrelda nende investorite vastavaid olukordi – lisaks asjaolule, et neile kõigile kuulus Kreeka võlakirju. Seevastu ei ole see nii selle peamise ajendi võimalike kõrval- või täiendavate ajendite puhul, mis võisid samuti mõjutada nende investorite otsust osta Kreeka võlakirju. Nimelt ei ole ei teoorias ega praktikas võimalik selgelt eristada investoreid, kes tegutsesid puhtalt eramotiividel – hoiustamise eesmärgil –, nendest, kes tegutsesid institutsionaalse või kutsealase tegevuse raames või isegi spekulatiivselt, samuti ei ole võimalik piisavalt eristada füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes võivad kuuluda ühte nendest kahest investorite rühmast. Niisugune eristus ei oleks mitte üksnes kunstlik, vaid nõuaks ka, et kontrollitaks üksikasjalikult, millised olid kõnesolevaid investeerimisotsuseid ajendanud tegelikud põhjused – mis olid vältimatult subjektiivsed –, mis aga riskiks muuta investori ühte või teise kategooriasse arvamise väga juhuslikuks (vt selle kohta EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punkt 137).
- 160 Nimelt oleks olnud väga keeruline ja aeganõudev teha PSIga seoses selget vahet ühelt poolt eraõiguslikel investoritel, kes võisid olla füüsilised või juriidilised isikud, ja teiselt poolt institutsionaalsetel või kutselistel investoritel või lausa teha kindlaks ainult „hoiustajatest“ investoreid esimese kategooria investorite hulgas. Lisaks, selleks et määrata kindlaks Kreeka valitsemissektori võla täpne jaotus nende investorite vahel, oleks tulnud keelata või „külmutada“ võlakirjade vahetus alates teatud hetkest enne seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmist, et panna alus teatavate, kindlatele objektiivsetele kriteeriumidele vastavate investorite mittediskrimineerivale vabastusele PSIst, mida oleks olnud raske paika panna. Samas oleks niisuguse poliitika pelk väljakuulutamise enne kõnesolevat kuupäeva võinud põhjustada võlakirjade massilise üleandmise erandi alla kuuluvate võlakirjade omajate kategooriatele, mis oleks seadnud ohtu Kreeka võlakirjade PSI kaudu kavandatud restruktureerimiskava edukusele enda (vt selle kohta EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punktid 137 ning 138).
- 161 Seda hinnangut ei lükka ümber GLK 24. veebruari 2012. aasta teatis, milles olid kindlaks tehtud Kreeka võlakirjad, mille füüsilised isikud olid võlakirjade esmasel ja järelturul omandanud koguväärtusega vastavalt 1,3 miljardit eurot ning 962 miljonit eurot, selgitamata siiski nende

- järelduste aluseks olevaid õiguslikke ja faktilisi kriteeriume. Seda ei sea kahtluse alla ka hagejate ebamäärane ja mitmeti mõistetav argument, mis tõenäoliselt põhineb Euroopa Inimõiguste Kohtu järeldusel, mille eesmärk on võtta kokku hagejate argumendid selles teises kohtuasjas (EIK 21. juuli 2016. aasta otsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punkt 76), mille kohaselt füüsiliste isikute käes oli vaid 1,09% Kreeka valitsemissektori võlast.
- 162 Neljandaks, isegi kui eeldada, et teatavad institutsionaalsed või professionaalsed investorid, kes on tavaliselt juriidilised isikud, on oma võlausaldajapositsiooni kaalukuse ja suurema rahalise suutlikkuse tõttu üldjuhul erainvestoritest või hoiustajatest suutlikumad võlakirju emiteeriva riigiga läbi rääkima ning mõjutama tema otsuseid selle riigi valitsemissektori võla haldamise valdkonnas, on võimatu panna paika selget ja rakendatavat eraldusjoont ühelt poolt nende institutsionaalsete või professionaalsete investorite vahel ning teiselt poolt selgelt väiksema suuruse ja majandusliku suutlikkusega investorite või füüsiliste isikute vahel, kes tegelevad ettevõtluse või kutsealase tegevusega. Lisaks, ilma et see mõjutaks nende juriidilise või füüsilise isiku staatust, ei ole tõendatud, et „väikestel“ erasektori investoritel või hoiustajatel ei olnud võimalik organiseeruda ja mõjutada otsustusprotsessi, mille tulemusel võeti vastu seadus nr 4050/2012, või vähemalt avaldada mõju võlakirjade vahetuspakkumise menetluse tulemustele, üritades saavutada blokeeriva vähemuse, et takistada ÜTKde kasutuselevõttu, pöördudes selleks tarbijate, väikeinvestorite või hoiustajate huve kaitsvate organisatsioonide poole.
- 163 Seega ei ole hagejate esile toodud eristamise asjaolud, mis on esitatud selleks, et näidata ära, et erainvestorid ning institutsionaalsed ja professionaalsed investorid ei olnud Kreeka võlakirjade omanikena sarnases olukorras, ei tõendatud ega asjakohased vaidlustatud meetmete eesmärgi seisukohast, milleks on tagada Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine, et muuta see kestlikuks. Selles kontekstis ei ole hoiustamine võimaliku ajendina või muu teisene majanduslik põhjus, mis ajendas erasektori võlausaldajat investeerima Kreeka võlakirjadesse, selle eesmärgi seisukohast asjakohane eristav tegur (vt selle kohta 16. detsembri 2020. aasta kohtuotsus nõukogu jt vs. *K. Chrysostomides & Co. jt*, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ja C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punkt 200, ning EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punktid 134 ning 137). Vastupidi, seda eesmärki silmas pidades olid need isikud *a priori* olukordades, mis olid kas identsed või sarnased, kuna nad olid ostnud Kreeka võlakirju üksnes varalistes erahuvides või isegi tulunduslikul või spekulatiivsel eesmärgil ning olid aktsepteerinud sellega seotud kahju riski, olles teadlikud finantskriisi olukorrast, milles Kreeka Vabariik tol ajal oli.
- 164 Lisaks, isegi kui asuda seisukohale, et hagejate väidetud erinev kohtlemine on võrdse kohtlemise põhimõtte seisukohast asjakohane, ei oleks olnud võimalik eristada väidetavaid „väikehoiustajaid“ ja „suurinvestoreid“, kehtestades muu hulgas 100 000 euro suuruse investeeringukünnise, millest allpool oleks võlakirjad võidud PSId vabastada. Nimelt, nagu on märgitud eespool punktis 160 ja nagu otsustas Euroopa Inimõiguste Kohus (EIK 21. juuli 2016. aasta kohtuotsus *Mamatas jt vs. Kreeka*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punktid 137 ning 138), oleks pelk teade niisuguse vabastuse kehtestamise kohta toonud kaasa selliste võlakirjade massilise ülekandmise erandi alla kuuluvate võlakirjade omanike kategooriatele, mis oleks võinud ohustada kogu PSId edu. Lisaks ei ole hagejad tõendanud, et pärast seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmist oleks olnud võimalik kehtestada seaduslikult selline erinev kohtlemine, kuivõrd selles seaduses olid juba selgelt kindlaks määratud kriteeriumid, mis reguleerivad PSId ja ÜTKde aktiveerimist kõigile kõlblikele Kreeka võlakirjadele, nägemata siiski ette võimalikke erandeid.

- 165 Hagejate välja käidud vahetegu erasektori investorite ja institutsionaalsete või professionaalsete investorite vahel ei toeta ka direktiivi 2004/39 sätteid. Ehkki selle direktiivi eesmärk oli kaitsta „siirdväärtpaberite“ – kaubeldavate völakirjade või väärtpaberite – „mittekutselisi kliente“, oli see kaitse üksnes ennetav ning puudutas üksnes viisi, kuidas „investeerimisühingud“, sh kommerts pangad, neid väärtpabereid pakuvad, müüvad või haldavad (vt eelkõige põhjendus 44 ja artikkel 19 seoses tehingute läbipaistvuse nõuetega ning äritegevuse eeskirjadega klientidele investeerimisteenuse pakkumisel). Samuti, kuna see direktiiv nägi ette investeerimisühingutele oma klientide suhtes ette konkreetsed teavitamiskohustused eelkõige seoses osutatavate teenuste ja pakutavate finantsinstrumentide kvaliteediga, sealhulgas kohustuse anda asjakohast teavet riskide kohta, „mis on seotud investeringutega kõnealustesse instrumentidesse või seoses konkreetsete investeerimisstrateegiatega“ (artikli 19 lõike 3 teine taane), ei puudutanud need kohustused ei niisuguste riskide realiseerumise tagajärgi ega seda enam küsimust, kas „mittekutselisi kliente“ tuli riigivõla restruktureerimisel kohelda võrdselt „kutseliste klientidega“, sh krediidasutustega.
- 166 Kuna hagejad ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et nad olid erinevas olukorras võrreldes teiste Kreeka völakirjade eraõiguslike omanikega, sh institutsionaalsed või professionaalsed investorid, siis tuleb esimene osa, mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte piisavalt selget rikkumist, tagasi lükata, ilma et oleks vaja võtta seisukohta küsimuses, kas kõnealune võrdne kohtlemine võib olla objektiivselt õigustatud.
- Väite teine osa, mis käsitleb ebavõrdset kohtlemist seetõttu, et avaliku sektori võlausaldajad, eelkõige eurosüsteem, ei osalenud Kreeka avaliku sektori võla restruktureerimises
- 167 Mis puudutab teist väiteosa, mis tugineb eelkõige ühelt poolt erasektori investorite – sealhulgas hagejad – ja teiselt poolt avaliku sektori võlausaldajate – eelkõige eurosüsteemi keskpangad – olukorra väidetavale ebavõrdsele kohtlemisele, siis tuleb meenutada Üldkohtu väljakujunenud kohtupraktikat, milles on analoogsed etteheited tagasi lükatud (7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punktid 88–92, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d’escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punktid 108–117), mida hagejad püüavad tulemuselt küsimuse alla seada.
- 168 Esiteks lähtuvad hagejad ekslikust eeldusest, väites, et ühelt poolt kõik eraõiguslikud isikud, kes ostsid Kreeka völakirju „erasektorisse“ kuuluvate Kreeka Vabariigi hoiustaja ja võlausaldajana, ning teiselt poolt EKP ja eurosüsteemi riikide keskpangad olid etteheidetud toimingute aluseks olevates asjasse puutuvates normides sisalduvate põhimõtete ja eesmärkide seisukohalt sarnases või isegi ühesuguses olukorras, et kohaldada võrdse kohtlemise üldpõhimõtet. Nende argumentidega on konkreetselt eiratud seda, et kui EKP ja riikide keskpangad ostsid Kreeka völakirju eeskätt otsuse 2010/281 alusel, siis täitsid nad oma põhiülesandeid ELTL artikli 127 lõigete 1 ja 2 ning eriti EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 esimese taande alusel eesmärgiga säilitada hindade stabiilsus ja rahapoliitika edukas juhtimine, pealegi tegid nad seda nimetatud otsuse sätetega määratud piirides (vt selle otsuse põhjendus 5) (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 88, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d’escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 111).
- 169 Niisiis põhines otsusega 2010/281 kehtestatud riigivölakirjade ostukava, mis hõlmas ka Kreeka völakirju, sõnaselgelt ELTL artikli 127 lõike 2 esimesel taandel ja eriti EKPSi põhikirja artikli 18 lõikel 1 ning oli vastu võetud finantskriisi oludes, millega Kreeka riik kokku puutus, „arvestades

finantsturgudel hetkel valitsevat erakorralist olukorda, mis väljendub tõsistes pingetes teatud turusegmentides, mis häirivad rahapoliitika edastamismehhanismi ja seeläbi ka keskpikas perspektiivis hinnastabiilsusele orienteeritud rahapoliitika tõhusat läbiviimist“. Selle otsuse kohaselt oli see programm seega mõeldud „eurosüsteemi ühtse rahapoliitika osa[na]“, et „[parandada] väärtpaberituru toimimishäireid ja taastada [asja]kohane rahapoliitika [ülekande]mehhanism“ (otsuse põhjendused 2–4). Hagejad ei ole neid aluseid niisugusena vaidlustanud, piirdudes kõnesolevate olukordade sarnasuse põhjendamisel üksnes asjaoluga, et nii erainvestorid kui ka eurosüsteemi keskpangad, kes olid omandanud Kreeka võlakirju, olid Kreeka riigi võlausaldajad, kel on võrdväärseid õigused (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 89, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d’escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 112).

- 170 Nimelt on võlakirjade ostukava ja seega eurosüsteemi keskpankade poolt riigivõlakirjade, sealhulgas Kreeka võlakirjade ostmine osa EKPSi põhiülesannetest ELTL artikli 127 lõigete 1 ja 2 tähenduses koostoimes ELTL artikli 282 lõikega 1. Konkreetsemalt rajanevad need meetmed EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 esimeses taandes ette nähtud volitusel, mille kohaselt „[võivad EKP ja riikide keskpangad] EKPSi eesmärkide saavutamiseks ja ülesannete täitmiseks tegutseda rahaturgudel, müües ja ostes otse (*spot-* ja *forward-*tehingud) [...] nõudeid ja likviidseid väärtpabereid kas eurodes või teistes vääringutes“. Viimasena nimetatud sättest tuleneb veel, et ainus eesmärk, mille nimel nimetatud keskpangad järelturul riigivõlakirju ostavad, on EKPSi eesmärkide saavutamine ja ülesannete täitmine, mis välistab kõik sellest eesmärgist kõrvale kalduvad ajendid, muu hulgas kavatsuse saavutada investeeringute või isegi spekulatiivsete tehingutega kõrge tootlus (24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d’escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 113; vt selle kohta ka 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 90).
- 171 Seega tuleb tõdeda, et hagejad, kes erainvestori või hoiustajana tegutsesid iseenda arvel ja üksnes enda erahuvides, et saavutada oma investeeringute maksimaalne tootlus, olid võrreldes eurosüsteemi keskpankadega erinevas olukorras. Kuigi keskpangad omandasid nimetatud riigivõlakirju ostes kehtiva eraõiguse alusel emitendist ja võlgnikust riigi võlausaldaja staatuse sarnaselt erasektori investoritega, ei saa üksnes selle ühe ühise aspektiga õigustada seda, nagu oleksid nad nende investoritega sarnases või isegi ühesuguses olukorras. Nimelt ei võta selline ainult eraõiguse vaatevinklist lähtuv lähenemisviis arvesse õiguslikku raamistikku, milles keskpangad nende võlakirjade ostutehingu sooritasid, ega avaliku huvi eesmarke, mida nad pidid selles kontekstis teenima kohaldatava esmase õiguse normide alusel, mille põhimõtteid ja eesmarke tuleb arvesse võtta hindamaks, kas asjaomased olukorrad on võrdse kohtlemise üldpõhimõtte seisukohalt sarnased (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 91, ning 24. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Nausicaa Anadyomène ja Banque d’escompte vs. EKP, T-749/15, ei avaldata, EU:T:2017:21, punkt 114).
- 172 Seega tuleb järeldada, et hagejad kui erasektori investorid, kes ostsid Kreeka võlakirju ainuüksi oma varalistes erahuvides, milline ka ei oleks nende investeerimisotsuse konkreetne põhjus, olid teistsuguses olukorras võrreldes eurosüsteemi keskpankadega, kes juhendusid oma investeerimisotsuses eranditult vaid sellistest avaliku huvi eesmärkidest, nagu on sätestatud ELTL artikli 127 lõigetes 1 ja 2 koostoimes ELTL artikli 282 lõikega 1 ning EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 esimeses taandes. Kuna asjaomased olukorrad ei ole seega sarnased, siis ei saa 15. veebruari 2012. aasta vahetuslepingu rakendamine rikkuda võrdse kohtlemise põhimõtet (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 92).

- 173 Teiseks ei esita hagejad käesolevas asjas ühtegi täiendavat või uut argumenti, mis võiks viia Üldkohtu selle kohtupraktika muutmiseni. Eelkõige nähtub eeltoodud kaalutlustest vastupidi nende väidetele selgelt, et nii võlakirjade ostukava kui ka 15. veebruari 2012. aasta vahetuslepingu rakendamine kujutasid endast rahapoliitika meetmeid ELTL artikli 127 lõigete 1 ja 2 ning artikli 282 lõike 1 ning EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 esimese ja teise taande tähenduses.
- 174 Seda hinnangut kinnitab Euroopa Kohtu praktika, mille kohaselt tuleb selleks, et teha kindlaks, kas meede kuulub rahapoliitika valdkonda, lähtuda peamiselt selle meetme eesmärkidest, aga ka vahenditest, mida meede nende eesmärkide saavutamiseks rakendab. Niisiis, kui konkreetne võlainstrumentide ostukava on mõeldud ühelt poolt saavutama rahapoliitika ühtsuse tagamise eesmärki, aitab see kaasa rahapoliitika eesmärkide saavutamisele, kuivõrd see poliitika peab ELTL artikli 119 lõike 2 kohaselt olema „ühtne“. Lisaks, osas, milles selline programm on teiselt poolt kantud eesmärgist tagada rahapoliitika nõuetekohane ülekandumine, on see eesmärk ühtviisi sobiv, et tagada selle poliitika ühtsus ja aidata kaasa selle põhieesmärgile säilitada hindade stabiilsus. Nimelt sõltub eurosüsteemi võime mõjutada oma rahapoliitika otsustega hindade arengut suurel määral nende impulsside ülekandumisest, mida ta saadab rahaturul erinevatele majandussektoritele, nii et rahapoliitika ülekandemehhanismi halvenenud toimimine võib muuta eurosüsteemi otsused euroala ühes osas tulemusetuks, seades kahtluse alla rahapoliitika ühtsuse. Lisaks, kuivõrd ülekandemehhanismi toimimise häire kahjustab eurosüsteemi meetmete tõhusust, siis on ka paratamatult häiritud viimati nimetatud võime tagada hindade stabiilsus. Järelikult võib seda ülekandemehhanismi tagavaid meetmeid seostada ELTL artikli 127 lõikes 1 sätestatud esmase eesmärgiga. Asjaolu, et selline võlainstrumentide ostukava võib teataval juhul aidata samuti kaasa majanduspoliitika alla kuuluvale euroala stabiilsusele, ei saa seda analüüsi kahtluse alla seada, kuivõrd rahapoliitika meedet ei või võrdsustada majanduspoliitika meetmega üksnes seetõttu, et sellel meetmel võib olla kaudne mõju euroala stabiilsusele (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 46–52 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Weiss jt, C-493/17, EU:C:2018:1000, punktid 61–63).
- 175 Mis puudutab eurosüsteemi eesmärkide saavutamiseks ja ülesannete täitmiseks kavandatud vahendeid ning niisuguse ostukavaga taotletavaid eesmärke, siis täpsustas Euroopa Kohus sisuliselt, et niisuguse kava elluviimine hõlmab riigivõlakirjade järelturul tehtavaid rahapoliitilisi otsetehinguid EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 53 ja 54 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 11. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Weiss jt, C-493/17, EU:C:2018:1000, punkt 69). Ta järeldas sellest eelkõige, et arvestades niisuguse võlakirjade ostukava eesmärke ja nende saavutamiseks ette nähtud vahendeid, kuulub see kava rahapoliitika valdkonda, ja lükkas tagasi argumendi, et sellise võlakirjade ostukava rakendamine sõltub EFSEi või ESMi makromajanduslike kohandamisprogrammide täielikust järgimisest ning et sellega võidakse vajaduse korral täiendavalt tugevdada ajendit neid programme järgida, kusjuures nende programmide elluviimise eesmärgid on majanduspoliitilised. Euroopa Kohtu hinnangul ei saa see kaudne mõju tähendada, et niisugune programm tuleb samastada majanduspoliitika meetmega, kuna ELTL artikli 119 lõikest 2, artikli 127 lõikest 1 ja artikli 282 lõikest 2 tuleneb, et ilma et see piiraks hindade stabiilsuse eesmärki, toetab EKPS liidu üldist majanduspoliitikat (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 55–59).
- 176 Euroopa Kohus järeldas sellest, et asjaolu, et riigivõlakirjade omandamist järelturult – tingimusega, et järgitakse makromajanduslikku kohandamisprogrammi – sai käsitada majanduspoliitika alla kuuluvana, kui seda tegi ESM, ei tähenda, et sama peaks kehtima siis, kui seda vahendit kasutab eurosüsteem niisuguse võlainstrumentide ostukava raames. Sellega seoses

- on nimelt otsustava tähtsusega erinevus ESMi ja eurosüsteemi taotletavate eesmärkide vahel. Kuigi sellist kava saab rakendada ainult niivõrd, kuivõrd see on vajalik hindade stabiilsuse säilitamiseks, on ESMi sekkumine suunatud iseenesest euroala stabiilsuse säilitamisele, kusjuures viimati nimetatud eesmärk ei kuulu rahapoliitika alla (vt selle kohta 16. juuni 2015. aasta kohtuotsus Gauweiler jt, C-62/14, EU:C:2015:400, punktid 63 ja 64 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 177 Eeltoodud kaalutlustest nähtub, et isegi kui Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimine kuulub peamiselt majanduspoliitika valdkonda ja seega liikmesriikide pädevusse – millele vastab käesolevas asjas Kreeka seadusandja poolt seaduse nr 4050/2012 vastuvõtmine –, ei tulene sellest siiski muud, kui et kõik nendega kaasnevad meetmed, mille eurosüsteem on ELTL artikli 127 lõigete 1 ja 2 ning artikli 282 lõike 1 ning EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 esimese ja teise taande alusel võtnud, moodustavad osa rahapoliitikast. See kehtib seda enam, et sellisel restruktureerimisel võib olla oluline mõju rahapoliitika peamise eesmärgi saavutamisele, milleks on hindade stabiilsuse säilitamine, ning maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele. Seevastu pelk asjaolu, et need kaasnevad meetmed pidid toetama majanduspoliitilisi meetmeid kitsas tähenduses ehk Kreeka Vabariigi rahalise olukorra taastamist, ei tähenda, et neid saaks viimati nimetatud meetmetega samastada. See ei puuduta mitte üksnes seda, kui eurosüsteemi keskpangad ostavad Kreeka võlakirjade järelturult võlakirju võlakirjade ostukava kohaselt EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 esimese taande tähenduses (vt eespool punktis 7 viidatud otsus 2010/281), vaid ka mis tahes muud meetet, mis on seotud niisuguste võlakirjade haldamisega, sh müük või bartertehing *actus contrarius*'ena, muu hulgas 15. veebruari 2012. aasta vahetuslepingu raames.
- 178 Selle vahetuslepingu sõlmimine ja rakendamine, mille eesmärk oli võimaldada eurosüsteemi keskpankadel vältida PSId ning ÜTKde kohaldamist, kuulub eurosüsteemi pädevuse ja põhiülesannete täitmise raamistikku, kuna selle eesmärk oli säilitada nende keskpankade tegevusruum ja tagada eurosüsteemi nõuetekohane toimimine. Viimati nimetatud eesmärk eeldas muu hulgas, et keskpangad saaksid jätkuvalt EKPSi põhikirja artikli 18 lõike 1 mõttes aktsepteerida eurosüsteemi krediiditehingutes sobiva tagatisena Kreeka võlakirju (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 108), mis ei oleks olnud võimalik, kui neid oleks noteeritud madalalt või isegi kohaldatud nende suhtes väärtuskärbet, s.o kohustuste osalise täitmata jätmise korral (vt EKP 20. septembri 2011. aasta suunis 2011/817/EL eurosüsteemi rahapoliitika instrumentide ja menetluste kohta (EKP/2011/14) (ELT 2011, L 331, lk 1) ja selle suunise I lisa „Eurosüsteemi rahapoliitika instrumentide ja menetluskorra ülddokumentatsioon“, punktid 6.3.1 ja 6.3.2, milles on kehtestatud kriteeriumid, mis reguleerivad nii krediidistandardite miinimumnõudeid kui ka kaubeldavate väärtpaberite krediidikünnist ja kõrgeid krediidistandardeid). Sellega seoses tuleb meenutada, et EKP-l tuli 6. mai 2010. aasta otsusega 2010/268/EL ajutiste meetmete kohta seoses Kreeka valitsuse poolt emiteeritud või tagatud turustatavate võlainstrumentide kõlblikkusega (EKP/2010/3) (ELT 2010, L 117, lk 102) Kreeka finantskriisiga silmitsi seistes ajutiselt isegi peatada „eurosüsteemi miinimumnõuded krediidikvaliteedi künnisele, mis on sätestatud eurosüsteemi krediidihinnangu raamistiku reeglites turustatavatele varadele ülddokumentatsiooni punktis 6.3.2“ (selle otsuse artikli 1 lõige 1), et võimaldada eurosüsteemil jätkata Kreeka võlainstrumentide aktsepteerimist „kõlblik[u] tagatis[ena] eurosüsteemi rahapoliitika tehinguteks, olenemata nende sõltumatust krediidireitingust“ (selle otsuse artikkel 2) (vt selle kohta 7. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Accorinti jt vs. EKP, T-79/13, EU:T:2015:756, punktid 6 ja 7).

- 179 Järelikult tuleb põhjendamatusesse tõttu tagasi lükata hagejate argumendid, mis puudutavad seda, et kvalifitseerida eurosüsteemi väljajätmine Kreeka avaliku sektori võla restruktureerimisest majanduspoliitika meetmeks. Sama kehtib argumentide kohta, mis lähtuvad seisukohtadest, mille EKP esitas Bundesverfassungsgerichtile (Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohus), ning argumentide kohta, mis käsitlevad ELTL artikli 123 lõike 1 rikkumist, mis lükati õigusvastasuse teise väite analüüsi raames juba tagasi (vt punktid 109 ja 110 eespool).
- 180 Kolmandaks, osas, milles hagejad väidavad, et EIPd, komisjoni ja isegi liitu koheldi erinevalt, siis tuleb tõdeda, et tõepoolest arvati nende institutsionaalsete investorite käes olevad Kreeka võlakirjad samuti PSIs ja ÜTKde kohaldamise alt välja (vt punkt 29 eespool), kuigi neid ei käsitletud 15. veebruari 2015. aasta vahetuslepingus.
- 181 Mis puudutab aga seda, kas EIP on riigi võlakirjade omanik, siis ilmneb avalikes huvides olevast ülesandest, mis sellel asutusel on ELTL artikli 309 alusel koosmõjus protokoll nr 5 EIP põhikirja kohta artikli 18 lõikega 1, artikli 21 lõigetega 1–3 ja artikli 26 lõikega 2, et ka EIP oli teistsuguses olukorras kui Kreeka võlakirju ostanud erasektori investorid.
- 182 ELTL artiklis 309 on nimelt sätestatud, et EIP „ülesanne on kapitalituru vahenditega ja omavahendeid kasutades kaasa aidata siseturu tasakaalustatud ja kindlale arengule liidu huvides“ ning et „[s]el eesmärgil annab pank kasumit taotlemata laene ja garantiisid, mis hõlbustavad järgmiste projektide rahastamist kõigis majandussektorites“. Samuti annavad protokoll nr 5 artikli 21 lõiked 1–3 EIP-le õiguse investeerida rahaturgudel; osta ja müüa väärtpapereid ning sooritada mis tahes muid oma eesmärkidega seotud finantstehinguid (lõige 1), kohustades teda tegutsema „kokkuleppel asjaomase liikmesriigi pädevate asutustega või keskpangaga“. Lõpuks on protokoll nr 5 artikli 26 lõikes 2 ette nähtud, et „[EIP] omand vabastatakse igasugusest rekvireerimisest või sundvõõrandamisest“. Seega oleks EIP kohustuslik osalemine Kreeka valitsemissektori võla restruktureerimisel, mis võrdub omandiõiguse riivega (vt punktid 121–126 eespool) ning seega „sundvõõrandamise“ vormiga, olnud sedalaadi, mis rikkunuks protokoll nr 5 – mis on mõeldud EIP-l ELTL artikli 309 kohaselt olevate avaliku huvi ülesannete säilitamiseks – artikli 26 lõikes 2 ette nähtud keeldu.
- 183 Seega, arvestades asjaolu, et EIP oli erasektori investoritega võrreldes erinevas faktilises ja õiguslikus olukorras, ei saa tema väljajätmine Kreeka avaliku sektori võla restruktureerimisest olla aluseks hagejate õiguse võrdsele kohtlemisele piisavalt selgele rikkumisele.
- 184 Mis puudutab liidu võlausaldaja positsiooni, siis tuleb märkida, et liitu esindab eelkõige komisjon kui eelarveasutus ELTL artikli 317 tähenduses ja täpsemalt „finantstehingute tegemisel“ ELTL artikli 321 teise lõigu tähenduses ning finantseeskirjade rakendamisel ELTL artikli 322 lõike 1 punkti a tähenduses koostoimes nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust (EÜT 2002, L 248, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 74), nii nagu see tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrusega (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju (ELT 2012, L 298, lk 1), milles on muu hulgas ette nähtud, et ühenduste või liidu poolt sõlmitud laenutehingutega, sealhulgas Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi ja maksebilansi toetamise mehhanismi raames tehtud tehingutega seotud tagatised (finantsmääruse nr 1605/2002 artikli 4 lõige 3 ja finantsmääruse nr 966/2012 artikli 7 lõige 2). Lisaks, nagu komisjon kohtuistungil esile tõi, tuleneb protokoll nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta artikli 1 kolmandast lausest, et „[l]iidu omandi ja vara suhtes ei kehti Euroopa Kohtu loata ükski haldus- ega õiguslik piirang“.

- 185 Seega tuleb tõdeda, et liidule kuulunud Kreeka võlakirjad ei kuulunud mitte ainult liidu eelarvesse ja neid haldasid osaliselt komisjon kui eelarveasutus ja osaliselt EIP liidu üldistes huvides, vaid neile oli antud ka eriline kaitse liikmesriikide poolse sundvõõrandamise eest. Just sellistes huvides oli komisjonil ühelt poolt esimene väärtpaberiportfell, mille nimiväärtus oli 46 miljonit eurot Euroopa Söe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) (likvideerimisel) oleval arvel, ning teine väärtpaberiportfell, mille nimiväärtus oli 5 miljonit eurot, mis kuulus Euroopa ühenduste institutsioonide ühisele ravikindlustussüsteemile. Teiselt poolt haldas EIP Kreeka võlainstrumentide kolme portfelli nominaalväärtuses 55,7 miljonit eurot, millest 40,7 miljonit eurot hoidis välistegevuse tagatisfond, mis loodi nõukogu 25. mai 2009. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (ELT 2009, L 145, lk 10); 10 miljonit eurot hoidis riskijagamisrahastu ning 5 miljonit eurot hoidis üleeuroopalise transpordivõrgu projektide laenutagamisvahend (LGTT).
- 186 Sellest tuleneb, et hagejatel ei ole alust väita, et eraõiguslikud isikud, kes investeerisid Kreeka võlakirjadesse üksnes iseenda varalistes huvides, olid sarnases olukorras liiduga, kes omas Kreeka võlakirju üksnes selleks, et hallata ja säilitada oma eelarvet ning viia avalikes huvides ellu oma poliitikat ja täita oma ülesandeid.
- 187 Seega tuleb etteheide erainvestorite ebavõrdse kohtlemise kohta võrreldes liiduga samuti tagasi lükata.
- 188 Neljandaks, mis puudutab väärtuskärpe väidetavat diskrimineerivat laadi ja ühtseid või võrdseid kriteeriume, mis reguleerivad Kreeka riigi pakutavaid uusi võlainstrumente, võtmata arvesse PSI alusel vahetatud võlakirjade erinevaid tunnusoone, eelkõige järelejäänud tähtaegu, kupongimäärasid ja praegust turuväärtust, siis piisab, kui meenutada, et 21. juuli 2016. aasta kohtuotsuses *Mamatas jt vs. Kreeka* (CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, punktid 133, 135 ja 138) lükkas Euroopa Inimõiguste Kohus tagasi analoogse väite ja kinnitas sellega seoses *Symvoulis vs. Epikrateias* (Kreeka kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 21. märtsi 2014. aasta kohtuotsuse nr 1116/2014 õiguspärasust selles küsimuses. Nimelt, nagu on märgitud eespool punktis 133, oleks väärtuskärpe arvutamine iga võlakirja teatud kuupäeval olnud turuväärtuse – väärtus, mida Kreeka riigi maksevõime langus oli juba oluliselt mõjutanud – ja nende vastavate lunastustähtpäevade alusel olnud teostamatu. Pealegi ei näi ÜTKde mehhanismi kohaselt valitsemissektori võla restruktureerimisel puuduvat loogika selles, kui ühtlustada uute võlakirjade emiteerimistingimusi, sealhulgas kuponge ja lunastustähtaegu, kusjuures võlakirjade rahastamine peab olema tagatud kolmanda valitsustevahelise asutuse, antud juhul EFSFi ja ESMi toetusega. Seega ei ole hagejad tõendanud, et „väärtpaberi kaupa“ restruktureerimine oleks olnud tehniliselt teostatav ja piisav taotletavate üldise huvi eesmärkide saavutamiseks. Vastupidi, arvestades, et neid eesmärke oli võimalik tõhusalt saavutada üksnes kõlblike Kreeka võlakirjade nimiväärtuse alusel, oli see kriteerium võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamisel nii asjakohane kui ka sobiv, et võrrelda asjaomaseid olukordi taotletavate eesmärkide seisukohast.
- 189 Neil asjaoludel tuleb see etteheide tagasi lükata, ilma et oleks vaja analüüsida hagejate argumenti, mille kohaselt oleks „väärtpaberi kaupa“ võrdlus andnud neile eelise või oleks õigustanud nende eristamist teistest võlakirjade eraõiguslikest isikutest omanikest, arvestades nende hoitavate Kreeka võlakirjade kvaliteeti.
- 190 Eeltoodust tuleneb, et õigusvastasuse väide võrdse kohtlemise põhimõtte piisavalt selge rikkumise kohta tuleb tervikuna tagasi lükata.

191 Järelikult, arvestades kõiki eeltoodud kaalutlusi ning kuna puudub hagejaid kaitsva õigusnormi piisavalt selge rikkumine, mis võib kaasa tuua liidu või EKP lepinguvälise vastutuse, tuleb hagi jätta rahuldamata, ilma et oleks vaja teha otsust põhjusliku seose või väidetava kahju kohta.

[...]

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Jätta QI ning teiste lisas loetletud hagejate kohtukulud nende endi kanda ja mõista neilt välja Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpanga (EKP) kohtukulud.**
- 3. Jätta Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud nende endi kanda.**

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Póitorak

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 9. veebruaril 2022 Luxembourgis.

Allkirjad